Klara Zetkin

LENİN'İN BÜTÜN DÜNYA KADINLARINA VASİYETLERİ

3. BASKI

SORUN YAYINLARI

LENİN'İN
BÜTÜN DÜNYA KADINLARINA
VASİYETLERİ

★

SORUN YAYINLARI : 19
Birinci Baskı : Ağustos 1978
İkinci Baskı : Kasım 1979
Üçüncü Baskı : Mart 1980

İstanbul, 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 6.7.1979 günkü duruşmasında (D. No: 1979/87) beraat etmiştir.

Dizgi - Baskı : Özdem Kardeşler Matbaası

KLARA ZETKİN

LENİN'İN BÜTÜN DÜNYA KADINLARINA VASİYETLERİ

(YAŞAM ÖYKÜSÜ - SAVAŞIMI)

Türkçeye Çeviren :
ATİLLA TEMİZ

Narodna Prosveta Yayınlarının aynı adlı Bulgarca aslından çevrilmiştir.

SORUN YAYINLARI

Boyacı Ahmet Sokak Nuribey Han. K/3 No: 307
Çemberlitaş/İst.
Yazışma ve İsteme Adresi: P.K. 231 Aksaray/İst.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	5
KLARA ZETKİN: Kısa Yaşam Öyküsü, Savaşımı	7
«İŞÇİ KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜNE KAVUŞMALARI BİZZAT KENDİ DAVALARI OLMALIDIR.»	25

ÖNSÖZ

Uluslararası ve Almanya işçi hareketinin en tanınmış önderlerinden biri olan Klara Zetkin, «Lenin'in Bütün Dünya Kadınlarına Vasiyetleri» *adlı bu broşürünü 1933 yılında Halklararası Kadınlar Günü dolayısıyla yazmıştır. Almanya'da faşistlerin yönetimi ele geçirmeleri broşürün basılmasına engel oldu. Ve ilk kez olarak bir bütün halinde 1934 yılında SSCB'de basılmak olanağı bulundu.*

Kitapçıkta ele alınan materyal, henüz Sovyetler Birliği'nin dünyada sosyalizmi kuran biricik devlet olduğu, emperyalistlerin, sömürgelerin ve etki alanlarının yeniden paylaşılması amacıyla yeni bir savaş çıkarmak, faşist diktatörlüğü kurarak işçi hareketlerini ezmek aracılığıyla dünya ekonomik buhranından çıkış yolu aradığı bir dönemi içine almaktadır.

O zamandan bu yana uluslararası sahnede güçler arasında derin tarihsel ve köklü değişiklikler oldu: dünya sosyalist sistemi doğru, Çin halkı (dünya sosyalist sistemiyle, bir kısım yöneticilerin başını çektiği, maocu bölücülük ve provakasyonlara karşın) sosyalizmi kurmaya başladı. Hindistan, Suriye, Mısır, Cezayir, Irak ve daha birçok ülkelerin halkları sömürge bağımlılıklarına son verdiler. Kahraman Küba ve Vietnam halkı coşkuyla sosyalizmi kuruyor. Afrika'da başta Angola olmak üzere birçok ülkelerde sömürgecilik ve gericilik Kurtuluş Savaşçılarından ağır

darbeler yiyorlar. Latin Amerika'daki gericiliğin ve faşizmin güçleri son dönemlerini yaşıyor. Orta-Doğu'da yeni şekillenmeler çoğalıyor. Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve yandaşlarının yürüttüğü savaşım duraksamadan ilerliyor, demokrasi cephesi güçleniyor. Özellikle, Yunanistan, Portekiz, İspanya'da sınıf hareketinin başını çektiği savaşım anlamlı bovutlar kazanıyor.. vb.

Bütün dünya ülkelerindeki emekçi kadınların dayanışma ve birlikleri gittikçe güçlenmeye başladı. Yüzü aşkın ülkede kadın örgütleri Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonunda birleştiler.

SSCB'de sosyalizm kuruculuğunda ulaşılan başarılar sonucunda sosyal gelişimin daha yüksek bir aşaması olan komünizme geçmek için maddi ve manevi temeller oluşturuldu.

Klara Zetkin'in bu broşürünün yazılmasından bu yana yarım yüzyıla yakın bir zaman geçmiş bulunuyor. Fakat kadınların tam bir özgürlük ve eşitlik kazanmaları, emperyalist savaşlara ve faşizme karşı amansız bir savaş yürütmeleri ve barış mevzilerini sağlamlaştırmalarına ilişkin tüm dünya kadınlarına yapılan çağrılar hâlâ aynı gücünü korumaktadır.

★

Ülkemizde de kadın örgütlenmelerinin son yıllarda gelişme yolunda olduğu görülmektedir. İlerici kadınlarımızın bilinç ve kararlılıkla yaşamın içinde ve toplumun her kesiminde yerlerini almaları anılmaya değer olgulardır.

Klara Zetkin gibi savaşçıların yarım yüzyıl önce başını çektiği savaşımların ve onun bir ürünü olan bu kitapçığın ülkemizdeki ilerici harekete yararlı olacağı umudunu taşıyarak yayımlıyoruz.

SORUN YAYINLARI

KLARA ZETKİN: KISA YAŞAM ÖYKÜSÜ, SAVAŞIMI

«Bütün kurtuluş hareketlerinin deneyi gösterir ki; devrimin başarısı kadınların katılmasının önemine bağlıdır» LENİN[1] 19 Kasım 1928. Rusya Kadın İşçileri 1. Kongresinde Söylenen Nutuk'tan.

Tarihin devindirici gücü sınıf savaşımı ve tarihi yaratan da kitleler, onların coşkulu yığınsal atılımlarıdır. Kitlelerin yığınsal hareketleri, çıkışları içinden savaşım sürecinde deneyim kazanmış, bilgili, özverili ve kararlı unsurlar çıkar, yol göstericilik, rehberlik yapar. Tarihi süreç daima ve heryerde önderlerini yaratır, yetiştirir. İşte, Klara Zetkin'de tarihte gelmiş geçmiş kadın kahramanlar arasında hiç kuşkusuz en ön sırada, yer alacaklardan biridir. O, yirmi yaşından itibaren hayatının sonuna kadar nerede olursa olsun işçi sınıfının politik öncü müfrezesi içinde yer almış, dönekliğin kol gezdiği «ateşin ve ihanetin» görüldüğü en zor koşullarda bile ateş boylarından milim gerilememiş, kadınların işçi sınıfının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımının saflarına çekilmesi için olağanüstü çaba harcamış, kendini ekmeğin, barışın ve gerçek özgürlüğün müjdecisi Sosyalizm için verilen savaşıma adamış, hayatta olduğu süre içerisinde «politik ölümün yanına yaklaşmasına» zerre kadar izin vermeyen, adı bugün olduğu gibi yarında ilerici insanlık ailesinin kalbinde, gönlünde ve bilincinde yer edecek olan eşsiz bir savaşçıdır.

Ensesinde topladığı gür, gümüşi rengi saçları vardı. Aydınlık yüz ifadesi ve sık sık gülümseyen haliyle, rahat hareket edişi ve atılganlığı, karşısındakini can kulağı ile dinleme, gösterdiği alçakgönüllülük, içtenlik ve sorunların

1 Toplumda Kadının Rolü Üzerine. Ürün Y. Ankara 1975.

özüne inebilme ve ikna kabiliyetiyle herkese güven veren, kişisel düşmanı olmayan, bu anlamda düşmanlarının bile saygısını kazanan bir kadındı. İlgi alanı son derece geniş-ti. Dünyanın neresinde olursa olsun, halkların emperyalizme ve gericiliğe karşı giriştiği her savaşıma büyük bir dikkatle eğilir, üzerine titrer, onların utkuya ulaşması için gerekli enternasyonalist desteğin ve yardımın oluşturulması için örgütüyle birlikte var gücüyle uğraşırdı. Nitekim 1905 Rus devrimi ve dünya tarihinde yepyeni bir çığır açıp, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını başlatan 1917 Büyük Oktobr Devrim'inde Klara etkin ve onun candan yol arkadaşı Rosa Luxenburg, Alman ulusu içinde Rus proleteryasıyla dayanışma ve destekleme kampanyaları, mitingleri örgütlediler. Onun aynı zamanda çok geniş kültürel ufku vardı. Romandan güzel sanatlara, şiirden felsefeye kadar bu alan uzanıyordu. Ayrıca çok geniş bir anı ve bellek gücüne sahipti. O kadar ki ölüm döşeğinde yatarken bile, Shakespeare'in, Goethe'nin, Schiller'in, Volter'in, Byron'un klasikleşmiş anıt eserlerinden bölümleri ezberinden rahatlıkla okuyabiliyordu. O, «nerede olursa olsun» içerde, dışarda, derste, sırada «devamlı öğrenmiş, kendisini sürekli yenilemesini bilmiş,» celladın, fırsatçının, fesatçının, hayının» üstüne yüreğinin bütün öfkesi, inancı ve kafasındaki aydınlık bilinci ile yılmaksızın gitmesini bilmiş, kelimenin tam ve yetkin anlamıyla bir insandı. Kendisi ana dili Almancadan başka Fransızcayı mükemmel konuşur ve yazar, İngilizceyi de bilirdi. Son olarak öğrendiği Ruscayı ise az biliyordu. Yoluna kendisini adadığı işçi sınıfı ve halk için ve onun ereği yüce sosyalizm uğruna gerektiğinde canını bile seve seve verecek bir kararlılığa sahipti. Alçak gönüllü ve sade, başkalarının dertlerine, acılarına sonsuz bir ilgi ile sarılan, kendi kişisel sorunlarını, acılarını daima ikincil plânda tutan, arkadaşlarına canı gönülden bağlı, onlar için her türlü yardımı esirgemeyen son derece insancıl bir öz ile dolu bulunan karakter yapısına sahipti. Klara Zetkin, 5 Temmuz 1857'de Saksonyanın «Widerau» köyünde Eisner ailesinin bir ferdi olarak dünyaya gözle-

rini açtı. Babası köyün ilkokul öğretmeni idi, ayrıca kilisenin orgunu çalıyordu. Mutlu ve neşe içinde geçen bir çocukluğu oldu. Babası ona küçük yaşından itibaren Bach'ın, Mozart'ın, Beethoven'ın eserlerini tanıttı. Evlerinde sürekli olarak genişleyen zengin bir kitaplık vardı, okuma zevkini burdan öğrendi. Goethe, Schiller, Homeros, Shakespeare, Dikens gibi önemli yazarların eserlerini daha çocuk yaşlardayken okumuştu. Kıvıl kıvıl, canlı, parlak bir zekası vardı. Gene bu yıllarda «Fransız Büyük Devrimi» ile ilgili kitapları okudu. Düşlerinde kendini özgürlük, adalet, eşitlik için çarpışılan barikatlarda görüyordu.

Klara'nın yaşadığı küçük köyde tarım proleterleri ve küçük esnafın son derece yoksulluk içinde geçen yaşantısı ile, tüccarın, zengin köylünün debdebeli yaşantısı arasındaki fark kolayca kendini belli ediyordu. Bu da küçük Klara'yı derinden etkiliyor, onu düşündürüyordu.

1871 yılında Klara'nın ailesi Leipzig'e taşındı. Burda bol bol tiyatroya gider. Ayrıca annesi, onu gittiği «Alman Kadınları Genel Birliği» oturumlarına sık sık yanında götürür. Bir toplantıda sözedilen «Paris Komünü» Klara'yı etkiler.

Klara, sonraları öğretmen okuluna girer. Zekası, dil öğrenmedeki yeteneği, konuşma ve yazmadaki başarısı ile kısa zamanda öğretmenlerin ilgisini üstüne toplar. Dört yıl sonra başarı ile okulunu bitirir. Kısa bir süre yaptığı öğretmenlikten sonra, zengin ailelerin kızlarının gittiği bir okula müdüre olur.

1877'de yani yirmi yaşına geldiğinde tüm bilgisini, yeteneğini ve yaşamını acı çeken, baskı ve sömürü altında tutulan halk kitlelerinin uyanması ve kurtuluşlarının sağlanması için verilen savaşıma adar. İşçi hareketini August Bebel'in, Karl Liebknecht'in broşürlerinden, Alman Sosyal Demokrat Partisi (ASDP)'nin yayın organı «Sozial Demokrat»tan tanımaya, öğrenmeye çalışır. Bir kız arkadaşıyla birlikte işçi sınıfının o zamanki politik örgütü olan ASDP'nin toplantılarına katılmaya başlarlar.

Bu dönemde işçiler arasında bulundu. Onlardan Marks'ı,

Engels'i öğrendi. Onların eserlerini okumaya başladı. «Manifest»i okuyuşu onu bütünüyle değiştirdi.

Klara'nın örgütlü savaşıma atılışı ailesi tarafından onaylanmadı, olumsuz karşılandı. Ya ailesinin yanında kalıp halkın mutluluğu ve yüce idealleri uğruna verilen savaşımdan vazgeçecek ya da ailesinden yakın dost ve çevresinden koparak halkının safında örgütlü olarak yerini seçecekti. Klara kesin kararını verdi: Acıları ve ayrılığı göğüsleyerek halkının saflarını seçti.

Bu dönemde 1878 yılında «Demir Başbakan» lakabıyla anılan Bismarck'ın önerdiği «Sosyalistlere karşı Olağanüstü Yasa» Alman Millet Meclisinde kabul edildi. Yasa gereğince her türlü ilerici örgütün kapatılması ve ilerici basın organlarının yasaklanması öngörülüyordu ve öyle de oldu. İlerici hareketler illegaliteye geçmek zorunda kaldılar.

Klara bu dönemde «olağanüstü yasa»dan zarar görmüş olan kişilere ve ailelerine yardım için çalışan küçük bir gruba katıldı. Örgüt'e sempatizan ailelere gidip onlardan olanaklar elverdiğince yardım istiyordu. Yine bir gün dost bir ailenin evinde, bir Rus göçmeniyle tanıştı. Bilgili, sağlam karakterli, yaratıcı bir zekaya sahip ASDP'nin üyesi olan bu Rus devrimcinin adı «Ossipe Zetkin» idi. Ona göre dünyadaki işlerin içinde en fazla sorumluluk isteyeni devrimcilik idi ve o buna kendini adamıştı. Zetkin Klara'yı derin bir biçimde etkiledi. Onun etkisi altında Marks ve Engels'in yapıtlarını kapsamlı olarak incelemeye koyuldu. Ve o dünyayı değiştirecek bilimin yani marksizmin öğrenilmesi ve sosyal koşullara uyarlanması gerektiğini ve onun «bir doğma değil eylem için bir klavuz» olduğunu kavradı. Klara şöyle diyordu: «... Ancak, hayvani, ilgisiz ruhlu bir kişi çevresindeki kötülüğe, eziyete, zulüme özlem duyulan bir dünyada yaşar ve bunu değiştirmek için ezilenlerin ve sefalete terk edilenlerin kurtuluşu yolunda mümkün olanı yapmaz... ezilenlerin üzüntülerine katılmak yetmez, emin adımlarla davranıp ilerlemeli ve zafer kazanılmalıdır, bunun için gerekli bilim bilinmektedir...»

Ailesi ile ilişkilerini tümden kesen Klara'nın hayatını sürdürebilmesi için bir işe girmesi gerekiyordu. Bir sanayicinin yanına çocuklarına bakmak ve eğitmek göreviyle girdi. Burada insan emeğinin horlanmasını, aşağılanmayı, hakareti bizzat gördü. Küçük çocuklar Klara'yı çok seviyorlar, ve her öğüdünü dinliyorlardı. Bütün bunlar sanayicinin Klara'ya yol vermesine yetti.

Leipzig'te ilericilerin, demokratların durumu baskıların pekişmesiyle birlikte daha da kötüye gidiyordu. Bismark'ın sıkıyönetimi burada da ilan etmesinden sonra durum daha da kötüleşti. Sıkıyönetim'in arkasından tutuklamalar geldi. Rus devrimcisi Zetkin ilk tutuklananlar arasındaydı. Zetkin'i yabancı olması nedeniyle sınır dışına çıkması koşuluyla salıverdiler. Zetkin Paris'e gitmeye karar verir. Ayrılık anında Klara ve Zetkin birbirlerine olan duyguların gerçek yüzünü sezinleyip aşklarını birbirlerine itiraf ederler. Sonra tekrar buluşmaya karar verirler. Zetkin Paris'e gider. Klara'da tutuklanma tehlikesi ile yüz yüze bulunduğundan dolayı İtalya'ya, oradan da İsviçre'nin Zürih şehrine geçer.

Zürih'te ASDP'nin yayın organı «Sozial Demokrat»ın yazı işleri sorumlusu Edward Bernstein ve iyi bir örgütçü olan Julius Matteler ile tanışır. Bu dönemde gazete Zürihte yayınlanıyor ve Alp Dağları aşılarak gizlice Almanya'ya sokuluyordu. Gazeteyi huduttan geçirmekle görevli postacının yakalanmasından sonra bu görevi üstlenebilecek gözüpek yetenekli bir insana gerek vardı. Genç olmasına ve deneyimi çok fazla olmamasına karşın Klara bu işi çok iyi üstlendi. 1882 yılı boyunca bir bomba kadar tehlikeli yükünü her seferinde hayatını ortaya koyarak huduttan içeri sokmayı başardı. Kimi zaman bir rahibe kılığına giriyordu. Katırın yük sepetinin içi gazetelerle doluydu. Sepetin üstünde ise Meryem Ana heykelcikleri, mukaddes kitaplar, tesbihler vardır. Bu sayede sınır bekçilerini kolaylıkla atlatıp içeri girebilmekteydi. Kimi zaman sportmen bir genç; elini ayağını her şeyden çekmiş bir turist; kimi zaman ise kendi halinde bir köylü kılığında sınırdan içeri

giriyor, yükünü partili dostlarına teslim ediyor ve aynı şekilde geri dönüyordu. Bunca tehlikeye karşın o yaşama sevincinden zerre kadar bir şey kaybetmemişti. Bir müddet sonra Klara, Ossipe'e verdiği sözü tutarak Paris'e gelir. Orada iki sevgili evlenirler.

Paris'te yaşama koşulları son derece güçtür, her ikisi de özel dersler vererek yaşamlarını sürdürürler. Bu dönem boyunca Fransız işçi partisinin safları arasında çalışmalarını yürütürler.

Klara'nın son derece proğramlı çalışması vardı. Geceleri bile çalışıyor, çeviri yapıyor, makaleler yazıyordu.

Yoksulluk içinde geçen bir yaşam sürüyorlardı. Çocuklarını ancak doyurabiliyorlar, kendileri ise bir dilim ekmek ve bir fincan kahve ile yaşantılarını sürdürüyorlardı. Bir gece kiralarını veremediklerinde dolayı evsahibi tarafından sokağa atılırlar, eşyaları da haciz edilir. Bir parkda ne yapacaklarını bilmeksizin çaresiz bir şekilde otururlarken tesadüfen Klara'nın bir göçmen arkadaşına rastlarlar; o kiraladığı tek bir odayı onlarla paylaşır. Klara, Paris'te proleter kadının acılarını, yoksulluklarını görür ve doğrudan yaşar. Kadınların hukuktan yoksun bırakıldığını, kapitalist toplumda kadının köle durumunda bulunduğunu ve kadınların erkeklerle birlikte omuz omuza olarak yeni tip toplumun kurulması için verilen kavgaya katılması gerektiğini derinliğine kavrar. Bu gerçekliği elinizdeki eserde şöyle dile getirir: «Kapitalizmin çöküş döneminde emekçi kadınların durumu daha da kötüleşti. Çünkü, onlar «sadece kadın»dırlar, yani burjuva toplumunun erkek kardeşlerinden daha çok haksız, hukuksuz, eli kolu bağlı, savaş ve dayanma yeteneği olmayan üyeleridirler. Emekçi kadınlar Lenin'in vasiyetlerini tutarak, ancak aynı sınıftan olan erkek kardeşleriyle birlikte sosyalizm için savaştıkları taktirde gerçek bir demokrasi ve kültürün nimetlerinden yararlanabileceklerdir.» (**Klara Zetkin, Elinizdeki Eser.** S. 63).

Ossipe Zetkin, bu arada Berlin ve Viyana'da çıkan ilerici gazetelere yazılar yazmakta ve çeviriler yapmaktadır. Kadın yazarlara düşük ücretler ödendiğinden Klara, yazı-

larına Ossipe'nin imzasını koymak zorunda kalıyordu. Marks'ın kızı Laure Lafergue ve Fransız işçi sınıfı partisinin seçkin öncülerinden Paul Lafergue ile candan bir dostluk kurar. Laure ve Klara Fransız partisinin sol kanadının savunduğu Marks ve Engels'in görüşlerinin yaygınlaşması için çalışırlar.

Bu sırada, aşırı çalışmaktan bünyesi bir hayli zayıf düşen Ossipe hastalanır. Verem olur. Klara çaresizlik içindedir. Gözü gibi sevdiği kocası gün geçtikçe erimektedir. Klara'nın içinde bulunduğu durumu öğrenen ana-babası para yollayarak kızlarını Almanya'ya çağırırlar. Ossipe'yi bir kliniğe yerleştiren Klara, oğulları ile Almanya'ya Leipzig'e gider. Burada ASDP'nin yetenekli yöneticilerinden Karl Liebknecht ile tanışır. Leipzig'de kitleler önünde yaptığı konuşmalarda ajitatör ve propağandist yeteneği gün ışığına çıkar.

Paris'e döndüğünde kocasının bakımı ile var gücüyle uğraşır. Ancak bütün ihtimamlara karşın Ossipe ölür. Klara derin acısını kalbinin derinliklerine gömer ve bütün yaşamını örgüt çalışmasına, devrimci savaşıma adar. İkinci Enternasyonalin ön adımı olan, Sosyalist Kongrenin hazırlık çalışmalarına katılır.

1889 yılında Paris'te yapılan Dünya Fuarı sırasında, çeşitli ülkelerden gelen işçi delegeleri toplanır. Klara'da bunların arasındadır. 8 saatlik iş-günü, ücret artışı vd. gibi temel sorunların yanı sıra kadın sorunu üzerinde de durulur. Klara konuşmasını kadın emekçilere ayırır. Konuşmasının bir yerinde şöyle der: «... İnsanlığın bağımsızlığı için döğüşen proleterler kadının ekonomik bağımlılığını ve insan soyunun yarısının esirliğe mahkûm olmasını kabul edemezler...» Tarihte ilk kez emekçi kadın, Klara Zetkin'in ağzından yaşamın bütün alanlarında eşit haklar talep ediyordu. Bu toplantıda Klara'nın yol arkadaşları, Lafergue, Guesde, Bebel onu hararetle desteklerler.

1890 yılında Alman Millet Meclisi Sosyalistlerin, ilericilerin başında Demoklesin kılıcı gibi sallanan «Olağanüstü yasayı» kaldırmak zorunda kalır. Bu sayede Klara Alman-

ya'ya dönebilme hakkını elde eder. Orda basımevi ve cilt işlerinde çalışanların sendikasında çalışmaya başlar. Gene bu yıl içerisinde «Eşitlik» isimli kadın gazetesinin sorumluluğunu üstlenir. Bu gazeteyi maddi, manevi, politik, kültürel bakımdan ezilmekte ve aşağılanmakta olan ezilen kadınların kurtuluşlarını gösteren savaş okulu haline getirmesini bilir.

Kadınların hak ve özgürlüklerinin bu yılmaz savaşçısı F. Engels'in dikkatini çeker. Ve Klara'yla Uluslararası Zürih Kongresinde karşılaşırlar. Engels onu çalışmalarından, proletaryanın kurtuluş hareketine olan derin bağlılığından dolayı kutlar. Bu olay Klara'nın üzerinde yaşamı boyunca anısı silinmeyecek bir hatıra ve moral üstünlük sağlar.

Marks, Engels'in öğretici bilimsel sosyalizmin klavuzluğunda ilerleyen Zetkin «Bernstein», «Kautsky» gibi devrim davasına sırt çevirmiş döneklerle olduğu gibi, aynı zamanda anarşistlerle, yersiz ve bireysel çıkışları birincil plana alan maceracılarla da kıyasıya bir ideolojik, politik savaşım vermiştir. O daima bilimin ışığında, uluslararası proleterya hareketinin devrimci yolunda şaşmaz bir kararlılıkla yürümüştür.

1893 yılında Polonya Sosyal Demokrat Partisi'nin kurucusu ve genç temsilcisi Rosa Luxemburg ile Zürih'te tanışır. Daha sonra Rosa «Saksonya Halk Gazetesinin» yönetmeni olur. Bu iki devrimcinin arkadaşlıkları tanıştıkları andan yaşamlarının sonuna dek büyük bir dostluk ve karşılıklı sevgi ile dolu olarak devam etmiştir.

Klara'da, Luxenburg'da Marks ve Engels'in eserlerini iyi bilirlerdi. Her ikisi de iyi birer konuşmacıydılar. Klara, kendisini duygu ve düşünme dünyasının etkisinde bırakır, akıcı ve şiir dolu bir dille konuşurdu. O, 19. yüzyıldan beri gelişen kadın hareketinin öncüsü durumundaydı. Yaşamını işçi sınıfının kurtuluş savaşımıyla ören Klara ASDP'nin bütün kongrelerine katılmış, bu kongrelerde yaptığı konuşmalar dünya ihtilalci hareketi içinde geniş yankılar uyandırmıştır.

Bu dönemde Klara Almanya'yı baştan aşağı dolaştı.

Emekçi halk ile konuştu, onların toplantılarında söz aldı. Gerici hükümet tarafından çıkarılan yasaların gerçek iç yüzünü teşhir etti. Kadınların erkeklerinkiyle eşit söz ve hak sahibi olması için, onları uğraşa çağırdı. O dönemde çocuk işçilerde tam bir köleci zihniyete sahip burjuvalarca en ağır işlerde, angaryalarda günde 12 saat -yer yer daha da fazla- çalıştırılmaktaydılar. Küçük atelyelerde, terzi yanında, çalışan çırak ve kadınların durumu son derece kötüydü; yetersiz beslenme ve aşırı yorgunluk onları sık sık verem denilen amansız hastalığın pençelerine itiyordu. Klara bu durumu yakından incelemişti. Onların da örgütlenebilmesi ve savaşım saflarına çekilmesi için yorulmak bilmeden çalıştı.

Kocası Ossipe'yi tanıdığından beri Klara Çarlık Rusya'sında gelişen devrimci harekete karşı büyük bir ilgi ve sempati duymaktaydı. Bütün siyasi akımları tek tek tanıyor, onların program farklılıklarını ve aralarındaki ayrılıkları biliyordu. Rusya'da 1902'de öğrenci gençliğin devrimci gösterileri başladığında Klara bunu «devrimin şimşekleri» diye adlandırmıştı. 1903 yılında partisinin Dresten'de yapılan kongresinde kendisinin Rusya'da ilerleyen Bolşevik hareketin tutarlı bir taraftarı olduğunu belirtti.

Rosa ve Klara 1905'de Rusya'da başlayan devrimci atılım dönemini büyük bir coşkuyla karşıladılar. İhtilalci savaşıma giren Rus halkının desteklenmesi için, her ikisi de örgütlerinin öncülüğünde Enternasyonalist gösteriler, mitingler düzenlediler. Polis, bu eylemlerinden ötürü Klara'yı «sınıflar arasında düşmanlık tohumları ekiyor» gerekçesiyle mahkemeye verdi. Ama böylesi olaylar Klara'yı savaşımdan durduracak değildi. O, yine «EŞİTLİK» gazetesinde kadın sorunları ve hem de Rusya'da olup biten durumla ilgili pekçok yazı yazdı.

Klara Zetkin için 1907 yılı tarihi bir dönüm noktası oldu. O yıl ellinci doğum yıldönümü dünyanın çeşitli ülkelerindeki devrimci kuruluşlar tarafından içtenlikle kutlandığı gibi, ayrıca yine aynı yıl katıldığı 18-24 Ağustos tarihleri arasında Stutgart'da yapılan İkinci Enternasyonal'in

Yedinci Kongresinde V.İ.Lenin'i görmek ve tanımak olanağını buldu. Kongre baştan sona dek, Bilimsel Sosyalizm'i benimseyip, onu yaşama yaratıcı bir ruh ile uygulayanlar ile oportünistler arasında geçen şiddetli savaşımın bir arenası oldu, Klara bu kongrede bir zamanlar beraber yol arkadaşlığı yaptıkları kimselerin devrimci savaşıma sırt çevirdiklerini, reformcu ve burjuvazi için kabul edilebilir istemlerin yanında nasıl yer aldıklarını üzüntü içinde gördü. Bu kongrede Lenin, Luxenburg, Klara ve diğer devrimciler oportünistlerin iç yüzünü açığa çıkardılar. İşçi sınıfının bilimini onların karşısında büyük bir kararlılıkla savundular. Klara bu kongrenin gündem maddelerinden ilki olan «Militarizm ve Uluslararası Çatışmalar» adlı bölümde yaptığı konuşmalarla emperyalistlerin savaş kışkırtıcısı girişimlerine, onların silahlanma yarışına karşı çıkar. Yığınları anti-militarist savaşımın içine çağırır. Ortalığı kaplayan savaş tehlikesine karşı yığınların hazır olması gerektiğini belirtir.

Gündemin, kadınların oy hakkı konulu maddesinde de Klara söz alır, bu hak için burjuvaziye karşı asla ödün vermeksizin dişe diş bir uğraş verilmesi gerektiğini önemle belirtir ve Avusturya'lı sosyal demokratların bu hakkın istenmesini ön plana çıkarmama, onu burjuvaziden bir ihsan olarak bekleme konusundaki oportünistce taktiklerine şiddetle karşı çıkar.

V.İ. Lenin Eylül 1907'de kaleme aldığı «Stutgart Uluslararası Sosyalist Kongresi» adlı makalesinde Klara Zetkin'in Avusturyalı oportünistlere karşı verdiği bu savaşıma değinir, onun başarısını kutlar. O şöyle der:

«Avusturyalılar (Victor Adler, Adelheid Popp) erkeklere oy hakkının verilmesi savaşımında kendi taktiklerini doğrulamaya çalışıyorlardı: bilinir ki bu hakkı elde etme amacında, onlar kadınlar için oy hakkının mutlak istenmesini kampanyalarında ön plana çıkarmama konusunda fazla ileri gitmişlerdi. Alman Sosyal Demokratları, özellikle Klara Zetkin, Avusturya'lıların genel seçim mücadelesini yürütmeye başlamış oldukları andan itibaren böyle bir

öneriyi pretosto etmişlerdi. Klara Zetkin o zaman, hiç bir hal ve durumda kadınlara oy hakkının mutlak istenmesini gölgede bırakmamak gerektiğini, Avusturya'lıların elverişlilik düşüncelerine ilkeyi kurban ederek oportünistce davranmış olduklarını ve kadınlara oy hakkını öyle bir güçle talep etmeli ki; kadınların, halk hareketinin gücünü ve eylemini değil zayıflatmak, fakat genişletmeleri gerektiğini basında açıklamıştı. Komisyonda, başka bir gözde Alman sosyal demokratı Zietz, Klara Zetkin'le tam bir fikir birliğinde olduğunu belirtti.» **(Toplumda kadının rolü üzerine. Lenin. s. 24-25. Ürün Yayınları Ankara 1975)**

Klara Zetkin'in ve diğer devrimcilerin bu kararlı tutumu sayesinde, Avusturya'lı oportünistlerin bu hatalı taktiği dokuza karşı 12 oyla reddedildi. Bu kongrede, sosyal demokrat hareket içinde iyice ortaya çıkan bölünmede Klara Zetkin devrimci saflarda hiç sakınmadan yerini aldı.

1910 yılında Danimarka'nın Kopenhag şehrinde II. Enternasyonale bağlı ilerici kadınlar toplantısında söz alan Klara, Grev yaparken çıkan yangında ölen işçi kadınların anısına her yılın 8 Mart'ının Uluslararası Kadınlar Günü olarak kutlanmasını önerir. Bu öneri kongre tarafından büyük bir sevinç ve oy birliği ile kabul edilir.

Çok geçmeden 1914 yılında Emperyalistler arasında birinci paylaşım savaşı patlak verir. Klara Zetkin, Rosa Luxenburg, Karl Liebknecht ve Franz Mehring, Alman tekelci kapitalinin Kayzerleri önderliğinde giriştikleri bu yağmacılık, talan ve açık saldırganlık hareketini halk kitlelerinin gözleri önünde protesto edip, gerici iç yüzünü gösterdiler. Klara, Fransa, İngiltere, Rusya, İtalya, İsviçre'de savaşa karşı olan kadın örgütleriyle ilişki kurar. Ve Bern'de kadınlar konferansını toplar. Bu kongre yeryüzünde savaş değil, uluslararasında barış istediğini ilan eder.

Klara Almanya'ya döndüğünde, artık gerçek şöven olup kendi burjuvazisinin yanında yer alan ve savaşın ve militarizmin destekçiliğini yapan eski yol arkadaşlarının ihbarı üzerine tutuklanır. Vatana ihanet suçuyla Karlsru-

he hapishanesine tıkılır. Ama, ağır hasta olduğundan arkadaşlarının temin ettikleri kefaletle serbest bırakılır.

O içerden çıktıktan sonra ASDP içinde yer alan bir grup enternasyonalist Alman, Liebknecht, Luxenburg ve Klara'nın önderliğinde birleşerek ilerde Alman Komünist Partisi'ne (DKP) hayat verecek olan «Spartaküsler Birliği»ni kurar. Bir süre sonra, baştan aşağı ihanetin içine gömülmüş eski yol arkadaşları Klara'yı emperyalist savaşa karşı devamlı yazılar yayınladığı «EŞİTLİK» gazetesinden kovarlar.

1917 Ekim Devrimi Rusya'da utkuya ulaşır. Klara bunu büyük bir sevinçle karşılar ve desteklemek için elinden geleni yapar. Klara «...Petersburgdaki devrim ve zaferi... Bolşevik'lerin başından beri devamlı sürdürdükleri ilkelerin ve uygulamanın bir zaferidir» der.

Almanya'da olgunlaşan devrimci durum 1918 Kasım'ında patlar. Klara, Rosa, ve Liebknecht Alman proleteryasını ihtilalci savaşımın içine çağırırlar. ASDP tarihte eşine az raslanır bir ihanetle, burjuvazinin yanında yer alır, ve karşı devrimcilerle bir olup Alman proleteryasının ihtilalci çıkışını ezer. Gericiliğin ve irticanın hortladığı karşıdevrim günlerinde, 1919 yılının Ocak ayı içinde Rosa Luxenburg ve Karl Liebknecht haince katledildiler. Klara ise hasta yatağında ölüm derecesinde yatmaktadır. Bu durum Klara'nın öldürülmesini engeller. 1919 Mart'ında iyileşir iyileşmez ASDP ile tüm ilişkilerini kestiğini ilan eden bir bildiri kaleme alır. Bildirinin bir yerinde, o şöyle der: «Hiçbir zaman iktidarsızlıklarını gördüklerimin demoralize olduklarına şahit olduklarımın yanında olmayacağım. Hayatta olduğum sürece politik ölümün yanıma yaklaşmasına izin vermeyeceğim.»

Klara bundan sonra Alman Komünist Partisi'nin Merkez Yönetim Kurulu'na (MYK) girer. Aynı zamanda Üçüncü Komünist Enternasyonalde de görevlidir.

Örgütünün MYK'sının bir toplantısında benimsemediği ve kanısınca örgütüne zarar getireceğinden emin olduğu bir kararın alınması üzerine kızar ve sinirlerine ha-

kim olamayarak toplantıyı terk eder. Lenin bunu duyar. İşçi sınıfının politik müfrezesinin terkedilmemesi, eğer alınan bazı olumsuz kararlar varsa örgütte görevli olarak varolan organlar içinde kalıp uğraşmak gerektiğinin bilincinde olan Lenin haklı olarak Klara'nın bu yanlış tutumuna kızar, eleştirir.

1921 yılında Klara, Komünist Enternasyonalin 3. Kongresi için Sovyetler Birliği'ne gider. Kongrenin başlamasından önce hastalanıp yatağa düşer. Lenin, hasta olduğu sürece Klara'nın yapmış olduğu hatalı davranışı ona hatırlatmaz. İyileştiğinde Lenin Klara'yı Kremlin'e davet eder. Klara'nın bu yanlış tutumu ile ilgili düşüncelerini söyler. Lenin, ona MYK'ya yeniden girmesi gerektiğini işçi sınıfının poliitk örgütünde sorumlu olduğu yeri terketmesinin davaya zarar getireceğini, bu şekilde hareket etmesinin olumsuz olduğunu belirtir. Bu konuşmadan birkaç gün sonra, Temmuz 1921'de başlayan Komintern'in kongresinde söz alan delegeler, Klara'yı MYK'yı terkettiği için eleştirirler. O, bütün bu eleştirileri can kulağı ile, hiddete kapılmaksızın bir proleter sorumluluğu ile dinler. Kongrenin tekrar MYK'ya katılması doğrultusunda almış olduğu kararı kabul eder. Parti'sinde sorumlu olduğu yere döner. Doğum günü olan 5 Temmuz günü kongredeki her zamanki oturma yerine geldiğinde, koltuğunu çiçeklerle kaplanmış bir şekilde görür. Birgün önce eleştirildiği yerde delegeler onu ayakta, büyük bir sevgi gösterisi ve sevecenlik içinde alkışlamakta, tebrik etmektedirler. Önde gelen delegeler, bu yaşlı, yürekli savaşçıyı kutlayan konuşmalar yaparlar. Klara çiçeklerle kaplanmış kürsüden bir konuşma yapar. O, büyük bir alçak gönüllülük örneği göstererek «...bana takdir sözleriyle seslendiğinizde, beni övdüğünüzde elimi kolumu bağlıyorsunuz. Bana karşı çıktığınızda kendimi daha iyi hissediyorum. Devrimin devamı yolunda açıklık getirmeye, yaradığımı düşünüp mutlu oluyorum» der.

O yıl içinde Klara, Lenin'in eşi Nadajda Krupskaya ile içli dışlı dost olur. Onu 1915'de karşılaştığı Bern Konferan-

sında tanımıştır. Her ikisinin ortak yanları vardı. Öğretmendiler ve pedagoji bilimini severlerdi. Son derece bilime bağlı, inançları uğruna herşeylerini seve seve verebilen, derin düşünebilme yeteğine sahip olan insanlardı.

Klara, Lenin'le Sovyetler'de kaldığı yıllar boyunca defalarca görüşmüş, onunla uluslararası işçi sınıfı hareketinin teorik ve pratik sorunları, kadın hareketinin içinde bulunduğu durum hakkında tartışmış, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmuştu. Bu konuşmaları günü birlik not eden Klara, sonradan bunları «ANILAR» adlı kıtabında yayınlamıştır. «Anılar»ın bir yerinde kadın hareketi ve kadınlar arasında yürütülecek çalışmanın biçimleri konularında Lenin'le yapmış olduğu konuşmalardan sözeder. O yıllarda Avrupa'da gelişen kadın hareketleri arasında nasıl çalışma yapılması gerektiği devrimci partiler arasında tartışma konusu olmuştu. Klara, Lenin'e Alman Partisi içindeki çok iyi ve değerli yoldaşların çoğunun kadın hareketini örgütlemek ve ona devrimci bir yön vermek amacıyla, onlar arasında özel bir çalışma yürütecek parti seksiyonlarının kurulması düşüncesine karşı çıktıklarını belirtti. Çünkü onlara göre, Komünist Partiler ilke olarak kadınların erkeklerle tam eşitliğini tanıdığından, hiçbir ayrım yapmadan kitleler arasında örgütsel çalışma yapmalıydılar. Oysa kadın hem sömürülen hem de erkeğin «evcil kölesi» durumunda bulunan, dolayısıyla toplumda ikinci sınıf vatandaş işlemi gören bir cins olduğundan, ona karşı özel olarak yaklaşmak, ajitasyon - propaganda - örgütlenmede özgül sorunlarından hareket etmek gün gibi açık bir olguydu. Lenin de Alman yoldaşların bu «mutlak eşitlikçi» ve «ilkelerde doğmatik» tutumunu eleştirir. Şöyle der: «Niçin hiçbir yerde Sovyet Rusya'da bile erkekler kadar parti üyemiz yok? Niçin bu kadar az sendikalı kadın işçi var? Bu olgular düşünmeyi gerektirir. Büyük kadın kitleleri yönünde çalışmamız için özel organizmalara sahibolmak zorunluluğu olgusunu inkâr etmek. Komünist İşçi Partisi'nden «sevgili dostlarımızın» radikalliğinin ve ilkelerde sarsılmazlığın göstergelerinden biridir.» (Toplumda Kadınların Rolü, Le-

nin. **Klara Zetkin'in not defterlerinden alıntı. s. 72-73.)**

Klara'nın düşünceleri arasında, Komünist olmayan ilerici kadınları da kapsayacak olan, Uluslararası Kadınlar Kongresi'ni gerçekleştirmek düşüncesi vardı. Bu konu hakkındaki düşüncelerini Lenin'e etraflıca açtı. Bu kongre kadınların bilinçlilik ve eylem düzeyini yükselteceği gibi, aynı zamanda Komünist hareket içinde yer alan sekter tutumlu birçok yoldaşın, «Mutlak eşitlikçilik» ilkesine bağlılıklarından dolayı kadınlar arasında özel çalışma ekipleri kurmak yoluyla onları örgütlemek ve savaş alanlarına çekmek görüşüne karşı çıkmalarına verilmiş iyi bir cevap olacaktı. Lenin, Klara'nın bu düşüncelerini onayladı. Lenin bu kongre «en geniş kadın kitlelerini ve özellikle ne olursa olsun mesleksel bir faaliyeti olan kadınları: sanayi işçileri, ev kadınları öğretmen ve memur kadınları davamıza kazanmamızı sağlayacaktır. Bu iyi, çok iyi olur. Durumu düşünün. Önemli ekonomik savaşımlar ya da politik grevler anında, kadın kitlelerinin bilinçli bir başkaldırısı, devrimci proleteryaya ne kadar büyük bir güç katar.» der. **(aynı eser. s. 80.)** Ve kongre çalışmalarında Klara'ya başarılar diler. Klara büyük bir kararlılıkla hazırlık çalışmalarına başlar. Fakat kadınlar arasında özgül bir çalışma yürütmenin gerekliliğini kavrayamamış ve o dönemde Sovyetler Birliği'nden sonra, en önemli kadın hareketlerinin başını çeken Bulgar ve Alman kadın Komünist'lerin aldıkları olumsuz tavır sonucunda kongre düşüncesi başarısızlığa uğrar ve yerine getirilemez. Klara durumu Lenin'e bildirdiğinde, o çok üzülür. Ve «Bu yoldaşlar, geniş kadın kitlelere yeni ve en iyi perspektifleri açma, böylece onları proleteryanın devrimci savaşımına katmanın en mükemmel bir olanağını kaçırdılar. Böylesi elverişli bir fırsatın yeniden ortaya çıkıp çıkmayacağını kim bilir!» **(aynı eser s. 84)** diyerek yitirilen tarihsel anın ne denli önemli olduğunu belirtir.

Almanya'da Hitler'in yönetiminde sahneye çıkan faşist hareket 1923'lerde gelişmeye başlamıştı. İtalya'da da faşistler önemli mevzileri kazanmışlardı. İşçi sınıfının ekonomik

örgütleri arasındaki dayanışmayı pekiştirmek, uluslararası işçi sınıfı hareketinin uyum birliğini sağlamak, faşizme karşı savaşımda ülke içindeki demokrat örgütlerin bağlaşım kurması için uğraşmak gerekiyordu. Klara'da faşizme karşı etkin savaşım yürüten değerli savaşçıların en önde gelenleri arasındaydı. Kurulan «Uluslararası Faşizmle Savaşım Komitesi» başkanlığına getirilmişti. O, tekelci sermayenin en gerici, şövenist, ırkçı kesiminin açık terörcü diktatoryası olan faşizme karşı savaşımın ne denli güncel ve önemli olduğunu şu cümlelerle belirtiyordu: «Faşizm dünya burjuvazisinin işçi sınıfına karşı genel saldırısının en yoğun ifade biçimidir. Bu nedenle faşizmi alaşağı etmek mutlak bir zorunluluktur. İşçiler için varlık ve ekmek sorunudur bu.» **(Faşizme Karşı Birleşik Cephe A. Bilge Dicleli 11 Ağustos 1977 Politika.)**

Lenin'in 24 Ocak 1924'de ölümü Klara için yeri asla doldurulamayacak kayıp oldu. Yüreği derin acılara boğuldu. Yaşamının bundan sonraki yıllarında Klara önemli işler başarır. Alman Millet Meclisi'ne (Reichtag) seçilir. En yaşlı üye olarak açılış konuşmasını onun yapması gerekmektedir. Kendisi son derece ağır hasta olarak yatmaktadır. Buna karşın, o bütün enerjisini toplayarak Reichtag'a gider. Orda Meclis kürsüsünde Alman işçi sınıfına seslenir; onları ihtilalci atılımlara çağırır, Sovyetler Birliği'ndeki büyük dönüşümlerden sözeder. Konuşmasının bir yerinde, her devrimciyi duygulandıran inanç gücünü pekiştiren şu sözleri söyler: «...Reichtag'ın en yaşlı üyesinin görevini yerine getirirken, bu sakat halime karşın, en eski üyesi olarak Alman Sovyetleri Meclisini de açma yolundaki umutlarımı ifade ederim.» Evet Klara'nın bu sözleri bugün gerçekleşmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonunda Nazi beslemeleri, başta Sovyetler Birliği Halklarının ve diğer faşizme karşı olan demokratik güçlerin destansı çabaları sonucunda yıkılıp gidince Alman topraklarının büyük bir bölümünde Sosyalist Demokratik Alman Cumhuriyeti kuruldu. Ne yazık ki, Klara bunu göremedi ama, onun bütün yaşamı boyunca savaşımını verdiği yüce Sosyalizm Alman toprakla-

rında maddi bir gerçeklik ve dipdiri ve gelişen bir güç olarak belirdi.

Klara Zetkin ağır hasta olduğu halde Sovyetler Birliği'ne geri döner ve gene çalışmaya başlar. O sırada Ocak 1933'de Hitler şansölyeliğe atanmıştır. Arkasından Şubat ayı içinde faşistler Reichtag'ı yakarlar. Bunu Komünist Partisi'nin yasaklanması ve bir dizi tutuklanmalar ve öldürmeler izler. Mart ayında yapılan sözde seçimlerde Hitler iktidara gelir. Artık Almanya'da faşizm topluma egemen olmuş ve diktatörlüğünü kurmuştur.

Klara hasta yatağında bu kitapta yer alan «Lenin'in Bütün Dünya Kadınlarına Vasiyetleri» adlı broşürünü yazdırır. O büyük bir uzak-görüşlülük ile yaklaşan emperyalistler arası ikinci paylaşım savaşı tehlikesini görür. Özellikle bu savaşın o zamanlar dünyanın tek sosyalist ülkesi Sovyetleri ezmek, ortadan kaldırmak, kapitalist ülkelerdeki proleter devrimci hareketi sindirmek, sömürgelerde gelişen ulusal kurtuluş savaşımlarını yoketmek ve yeni pazar alanları, sömürgeler bulmak, amacıyla yapılacağını belirtir. Özellikle, gün geçtikçe daha da saldırgan bir tutum izleyen Alman emperyalizmi üzerine dikkatleri çeker. Yığınları militarizme ve savaş tehlikesine karşı savaşıma çağırır. Sovyetlerin uluslararasında barışı sağlamak için sarfettiği çabayı övgüyle karşılar.

O şöyle der: «SSCB'ne karşı savaş hazırlığında bulunanlar yeni korkunç bir dünya savaşı çıkarabilirler. Bunun gerçek bir felaket doğuracağı düşüncesi bu beyleri düşüncelerinden vazgeçirmiyor. Yeni bir Dünya mezbahası açarak 1917'de Kızıl Oktobr tarafından uğratıldıkları büyük yenilginin öcünü almak istiyorlar. Onlar için şimdi sorun ölüm ve dirim kavgasıdır.) **(Elinizdeki eser. s. 67)** Ve böylesi bir durumda eğer Sovyetler silahlanıyorsa, bunun Barış İçinde Birarada Yaşama politikasına ters düşmediğini tersine o günkü varolan durumda silahlanmanın emperyalistler tarafından dayatıldığı, proleteryanın devletinin de saldırganların sinsi amaçları karşısında elbette eli kolu bağlı bir durumda bulunamayacağını belirtir. «Proletar-

yanın ve köylülerin devleti silahlanıyorsa ve silahlanmak zorunluğunda ise, bunu sadece Sosyalizm'i kurmak için gerekli olan barış ve huzuru sağlamak için yapmaktadır.» **(aynı eser s. 66)**

Ayrıca içinde bulunulan kötü günlerde kadın-erkek bütün ulusların emekçileri arasında enternasyonalist dayanışmayı sağlamanın zorunlu olduğunu belirtir. Bu dönemde Avrupa'da ortaya çıkan reformcu yollarla kapitalizmin alt edileceğini vaaz eden oportünistlerin iç yüzlerini ortaya serer. Kitlelere bunların gerici teorilerini teşhir etmek gerektiğini önemle belirtir. Ve «bunun içinde insanlara kapitalizmin esaretinin ancak devrimle yıkılacağı bilincini aşılamak gerekir» der. **(aynı eser s. 76)**

Klara Zetkin hasta yatağında bile politik sorunlarla ilgilenmeyi bir an için bile olsa bir kenara bırakmaz. Alman işçi sınıfı partisi ile ilgili haberler onun en ilgi duyduğu konuların başında geliyordu. Ölüm döşeğinde yattığı günlerde bile Alman politik örgütünün lideri Ernest Thalmann'ın serbest bırakılması için bir bildiri kaleme almıştı. Yattığı yerde, o olağanüstü bellek gücüyle Shekespeare'in, Goethe'nin ve diğerlerinin eserlerinden bölümleri hatırlıyor ve söyleyebiliyordu.

Durumu gün geçtikçe ağırlaşan Klara Zetkin 20 Haziran 1933 günü şafak vakti dünyaya gözlerini kapar. Bir ömür boyu sosyalizm için savaşan, hayatında politik ölüm nedir bilmeyen bu yiğit kadın savaşçıyı ancak hastalığı alt edebilmiştir. Onun anısı ve savaşımı insanlık ailesinin onurlu kişilerinin yüreklerinde hiç sönmeyen Kızıl bir meşale gibi devamlı parlayacak ve bilinçlerinde yer alacaktır.

SORUN YAYINLARI

Bu yazının hazırlanmasında Ruhr Bölgesi - Gelsenkirchen Kadınlar Birliği Yayınlarının ilki olan KLARA ZETKİN adlı kitapdan büyük ölçüde yararlanılmıştır.

«İŞÇİ KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞE KAVUŞMALARI BİZZAT KENDİ DAVALARI OLMALIDIR»

Lenin

Kadınların ya tamamen özgür ve eşit haklı olmaları veya gelecekte de onların çoğunluğunun sınıfsal baskı ve aile eşitsizliği gibi iki yönlü bir esaret altında kalmaları sözkonusudur. Tarih sorunu bu şekilde ortaya koymaktadır. Özünde sorun şuydu: sosyalist toplum mu kurulsun, yoksa kapitalizm değişmeden ekonomik ve sosyal ilişkilerde egemen bir sistem olarak korunsun mu? İşte tam bu inanış Lenin'in kadın sorununa karşı ilgisini belirledi. Bu sorun, dünya proleter devriminin daha sonraki gelişmesi ve bu devrimin amaçlarıyla sıkı sıkıya ilgilidir. Bu sorun, şimdi kapitalin egemen olduğu her yerde esaret altında bulunan ve sömürülen kadınların ve onların kardeşlerinin önünde durmaktadır. Bu sorun tüm insanlık önünde durmaktadır.

Auguste Bebel'in, kadının tam özgürlüğü ve eşitliğini isteyen gür sesini milyonlarca insan duydu. O günden bu yana uygarlık alemi denilen ülkelerde yalnız bir insan, Parti'nin gerçek yüce önderi, halk yığınlarının yol gösterici, sözde de eylemde de en enerjik bir şekilde bu isteğin gerçekleşmesi için çalışmaya başladı. Bu insan **Vladimir İliç Lenin**'dir. Tüm ezgi duyanlara, baskı altında ve esarette bulunanlara karşı gerçek bir acı duyması ve Marks'ın öğretisini tüm derinliği ile anlaması ve bilmesi, onu kadın-

ların özgürlüğü ve eşitliği uğrunda savaşım veren korkusuz, sadık, öncü bir savaşçı yaptı.

Tarihi, özellikle uluslararası işçi hareketinin tarihini derinleşerek öğrenmesi sonucunda Lenin, bu isteğin gerçekleşmesinin çok önemli ve kaçınılmaz olduğunu anladı ve bu konudaki inancı arttı. Kadınların tam anlamıyla özgürlüğe kavuşması ve eşit haklara sahibolmasının yalnız kadınlar için kaçınılmaz ve yalnız onlar için önemi büyük olduğu söylenemez. Bu, kapital tarafından acımasız biçimde sömürülen ve esaret altında bulunan kadın, erkek, tüm insanlar için kaçınılmazdır. Bu görevin yerine getirilmesi, tüm insanlığın sosyal yaşamının daha yüksek bir düzeye çıkarılması, daha yüksek şekil ve özellikte bir yaşam biçimine ulaşması için gerekli bir koşuldur. Lenin, özgürlük isteyen kadınları hatalı bir yol alan erkek ve kadın arasında bir savaşım yapılması yoluna sürükleyen feminist eğilimleri tümüyle reddetti. O, kadınları özgürlüğe kavuşturacak biricik yolun, güçlüklerle dolu ve dikenli olan sosyal proleter devrim yolu olduğunu gösterdi.

Özel mülkiyetin belirmesiyle kadın her şeyden önce kocasının malı olmuştur. Özel mülkiyetin gelişmesiyle ve toplumun sınıflara ayrılmasıyla kadın, iş-gücü olarak da, kadın olarak da erkeğin kölesi olmuş ve yüzyıllar boyunca sahibolduğu özgürlüğüne son verilmiştir. Ancak üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılmasıyla kadın, toplumun eşit haklı ve özgür bir üyesi olarak yaşayabilir ve çalışabilir. Tüm sosyal düzeni kökten değiştiren bu iki önemli durum arasında düzeltilmez bir iç bağımlılık bulunmaktadır. Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırıp bunu ortak mülkiyet yapan sosyal proletarya devrimi, yalnız kapitalizmin sömürdüğü ve esaret altında tuttuğu büyük proleter yığınlarının kafa ve beden emeği işçilerinin emekçilerin davası olabilir ve olmalıdır. Kadınlar, bu halk katmanlarının yarısını ve hattâ bazı ülkelerde daha büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. İşte bunun için proletarya devrimi kadınlar olmadan başarılı olamaz ve bu devrimin hedefine, yani sosyalizm ve komünizmin ku-

rulmasına kadınların aktif katılması olmadan ulaşılamaz ve bu utku sağlanamaz.

Erkeklerde olduğu gibi, kadınların da sosyalizm yoluyla özgürlüğe kavuşmaları bizzat kendi davaları olmalıdır. Eğer geniş kadın yığınları aynı devrimci sınıf kardeşleriyle elele vererek hiçbir tehlikeden yılmadan proletarya devrimi savaşına bilinçli olarak katılmazsa, kadınlar tam bir özgürlük ve eşitliğe kavuşamazlar.

Lenin'in bu ilkeleri, bolşeviklerin bütün teori ve pratiklerini belirlemiştir. Daha başlangıçta bolşevikler, çalıştıkları her yerde, özellikle sanayi merkezlerinde kadınları bilinçli ve aktif bir güç olarak devrim hareketlerine çekmeye çok önem veriyorlardı. Proleter kadınlar için ilk rusça broşürün Lenin'in savaş arkadaşı ve onun düşüncelerini tam bir anlayışla kabul eden Krupskaya tarafından yazılması çok önemlidir. II. Enternasyonalda da bolşevikler ve bizzat Almanya ve diğer ülkelerdeki solcu kadın yoldaşlarla birlikte kadınların politik bakımdan eşit haklara sahibolması sorununa proleteryanın güncel bir sınıfsal isteği olarak bakmayan ve ikinci dereceli bir sorun olarak geri plana atmak girişiminde bulunan oportünizme yatkın birçok, hattâ büyük partilere bağlı uygulamacılara karşı savaşıyorlardı. Bolşevikler köylü ve şehirli emekçi kadın kitlelerini, hem kapitalizmin demokrasisinin, hem de menşeviklerin, eserlerin ve kendi «devrimci», hatta ,karşı-devrimci özelliklerine sadık olan, burjuva «demokrasisiyle» sıkı sıkıya bağlaşım kuran diğer oportünist parti ve örgütlere bağlı «halkın dostları»nın etkisinden kurtarmak için Şubat burjuva devrimi ile Kızıl Oktobr arasındaki devreden yararlandılar. Bolşevikler, büyük gereksinimler içinde yüzen kadınların, başında Kornilof ve şurekasının bulunduğu çarlık karşı-devrimciliğinin ağına düşmemeleri için aynı bitmez tükenmez enerjiyle savaşıyorlardı. Haksız, hukuksuz ve çile çeken emekçi kitlelerinin davası olan dünya proletarya devrimini hazırlamak ve bu devrimin gidişine hız vermek için tarih tarafından görevlendirilen bolşeviklerin iki kat ve hatta on kat bir çabayla kadınlar arasında

ajitasyon ve örgütlenme çalışmaları yapmaları gerekiyordu.

★

Lenin tarafından yönetilen bolşeviklerin plânlı çalışmaları daha başlangıçta çok iyi sonuçlar verdi. Fabrika ve işliklerde, ticarethane ve bankalarda işçi mahallelerinde savaş coşkusuyla tutuşan kadınların sayısı durmadan artıyordu. Kadınlar, üzerine «Tüm yönetim sovyetlerin eline!» belgesi yazılı kızıl bayrak çevresinde birleşiyor, pomeşçik ve kapitalistlere karşı, barış, ekmek, özgürlük ve eşit haklar uğrunda ciddi bir savaşa hazırlanıyorlardı. Sanayi merkezlerinde savaşmak kararını vermiş olan kadınlara aynı isteklerde bulunan, gittikçe daha büyük köylü kadın yığınları katılıyordu. Köylü kadınlar da bu isteklerinin sovyet yönetimi tarafından yerine getirilmesini bekliyorlardı. Lenin devrim yoluyla yönetimin ele geçirilmesi için gerekli bir temel oluşturacak olan sovyet yönetiminin kurulması işaretini verdiği zaman, proleter emekçi kadınlar her yerde ilk sıralarda kendi kardeşleriyle birlikte omuz omuza savaşmaya başladılar. Dünya çapında tarihi bir olay olan Kızıl Oktobr'ın utkusu kadınların da savaşmalarının sonucudur.

Sadakata karşı sadakat. Sovyet yönetimi, büyük pomeşçikleri, iri sanayide, ticarette, bankalarda ve taşımacılıktaki kapitalistleri yalıtlayarak sömürülen ve esaret altında yaşayan tüm kadın ve erkeğin özgürlüğe kavuşması temellerini atmış oldu. Sovyet yönetimi yaşayış koşullarının, iyileştirilmesi, yaşamın korunması ve kolaylaştırılması için gerekli olan büyük üretim ve tüketim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırarak onları ortak mülkiyet durumuna soktu. Kadınların tümüyle eşit haklı olduklarını Sovyet Anayasası'na yazdı ve bu yasanın ölü bir madde olarak kalmaması için gerekli her şeyi yaptı. Kadınlar yüksek ve sorumlu görevlere getirildi, analık ve çocukluğun korunması için kadınların yönettiği özel devlet kurumları kuruldu vb. Binlerce proleter kadın, köylü kadınlar ve ül-

kenin her yöresinden gelen emekçi kadınlar delegesinin kongresi, Sovyet yönetimi ve proletarya devrimiyle, kendi özgürlüğü için savaşan kadınlar arasındaki birliği sağlamlaştırdı. Lenin'in çok büyük bir önemle belirttiği bu kongre, bolşeviklerin yaşamsal bir dava durumuna getirdikleri marksist ilkeyi gösterdi. Bu ilke, kadınların tam bir özgürlüğe ve eşitliğe kavuşmalarının tanınmasının kadınlara sadece tam bir çalışma özgürlüğü vermekle sınırlandırılamadığını anlatıyordu. Geniş proleter kadınlar, köylü kadınlar ve emekçi kadınlar kitlelerinin, tam bir bilinçle, şevk ve heyecanla, hiçbir tehlikeden yılmadan kurtuluş ve ilerleme sağlayan proletarya devrimine hizmet etmeleri gereklidir.

Bu birlikte, birer savaşçı olarak kadınlar, savaş sınavından olağanüstü bir başarıyla geçtiler. Tüm dünya karşı-devrimcileri, devrimci genç Sovyet devletini yoketmek amacıyla birleştiler. Karşı-devrimciler, kapitalizme dünya çapındaki ilk tarihî yenilgiyi korkusuzca getirmeye kalkan kıvançlı emekçi kitlelerine karşı ne kadar sınırsız bir kin beslediklerini ve ne denli güçlü olduklarını duyurmak istediler. Kapitalist devletler tarafından ilân edilen abluka bu kitleleri açlığa, soğuğa ve daha birçok yoksunluklara mahkûm etti. Müdahalecilerin orduları (Fransız, İngiliz, Alman, Amerikan ve Japon askerleri) proletarya devrimi ülkesine her yönden saldırıya geçtiler. Bunlar Beyaz orduculuğun kalıntılarıyla birleşerek koca bölgeleri harap ediyor ve halkı öldürüyorlardı. Cernosotnikler ve Çekoslovak lejyonları ülkede ellerinden gelen her türlü kötülüğü yapıyorlardı. Çeşitli karşı-devrimciler (Eserler, Menşevikler, Halkçı Sosyalistler vb.) yabancı emperyalistlerle birleştiler. Bu efendiler emperyalistlerle birlikte veya onlarsız komplo ve suikastler düzenleyerek yiyecek maddeleri taşıyan trenleri, hasta ve yaralı taşıyan taşıtları havaya uçurtmaktan çekinmiyorlardı. Onların sözümona «demokrasi» koşullarındaki halk cumhuriyetlerinde proletaryaya, köylülere, ve Sovyetlere sempati beslediğinden kuşku duyulan herkese karşı azgın bir beyaz terör hüküm sürmekteydi.

Henüz yeni kurulmuş olan Sovyet devleti, kudurmuş karşı-devrim kuvvetlerine karşı ölüm kalım savaşı veriyordu. Sonuçta onları tümüyle yoketti. Kadınlar, bu eşsiz savaşta o sıralarda oluşturulan Kızıl Ordu kahramanlarından hiçbir konuda geri kalmayarak büyük bir bilinçlilik, kahramanlık, fedakârlık ve devrimci çalışma gösterdiler. Onlar askerî müdahale ve vatandaş savaşı sırasında tüm cephelerde nöbetteydiler. Kadınlar yalnız hasta ve yaralılara bakan hemşireler ve levazım işlerinde örgütçüler olarak değil, Kızıl Ordu saflarında politik komiserler olarak, düşmanın kurşun yağmuru altında çarpışan erler olarak da belirdiler. Şehir ve köylerde milyonlarca kadının büyük yoksunluklara karşın, sessizce ve kimse farkına varmadan Kızıl Orduyu izlemesinin, orduyu destekleyip korumasının, utku için büyük ve çözümleyici bir önemi vardır. Heyecan içinde, utkuya ulaşmak kararlılığıyla, her şeyden vazgeçerek, sadece Kızıl Orduculara daha fazla ekmek, giysi, ayakkabı ve silah sağlamak için olağanüstü büyük bir enerji gösterdiler. Kadınların fedakârca çalışmaları olmadan Sovyet Cumhuriyetinin ekonomik ve yönetim işleri yürütülemezdi. Kadınlar değerli birer savaşçı sayılıyordu, onlara emperyalist savaş sırasında kapitalist devletlerde olduğu gibi boş yerleri dolduran birer yedek gözüyle bakılmıyordu.

Yönetimin ele geçirildiği dönemde olduğu gibi, Sovyet devletinin varoluşu için yapılan savaşlar sırasında da Lenin'in, «proletarya devrimi ancak kadınların katılmalarıyla utkan olur» kanıtının doğruluğu tümüyle onaylandı.

Kızıl Oktobr sırasında süregelen heyecan havası ve galiplerin dünya proletaryasının devrimci öncüleri olmasıyla duyulan kıvanç, onların yaratıcılık enerjisini ve iradelerini gayrete getirdi. Önceleri olanaksız görünen şey gerçek oldu. Sovyet düzenini oluşturmak amacıyla güçlerin o engin hareketi ve bu düzenin azılı iç ve dış düşmanlardan korunmasıyla birlikte sosyalizmin bilimsel bakımdan temellendirilmiş bir teori durumundan, tüm sosyal düzeni yönlendiren bir ekonomik uygulama durumuna getirilme-

si için ilk kararlı adımlar atılmış oldu.

Bolşeviklerin bakışları tüm eski dünyayı yıkan bir amaca çevrilmişti, Lenin'in sağlam ilkeleri ve yaratıcı ileri görüşlülüğü ile yönetilen bolşeviklerin çabaları bu amaç çevresindeydi.

Devrimin, karşı-devrime karşı gittikçe daha büyük utkular kazanmasıyla sosyalizm kuruculuğu daha büyük bir ilerleyiş gösteriyor, gittikçe daha çok plânlı, büyük ve başarılı oluyordu. Bu kuruculuğa katılan herkesin yetenekli mimarların ve ustaların, alçakgönüllü toprak - kazıcıların ve duvarcıların her gün, her saat fedakârca tüm güçlerini yaratıcı kalkınmaya katarak birçok güçlükleri ve engelleri yenmeleri gereklidir. Büyük ve eşsiz kuruculuk henüz bitmemiştir, bu kuruculuğu taçlandıracak olan sınıfsız toplum henüz yaratılmamıştır. Fakat sosyalizm kuruculuğu öyle sağlam bir temel üzerine oturtulmuş ve bu kuruculuk öyle büyük bir çalışmayla yürütülmektedir ki, tüm dünya kadınları kendi gözleriyle Lenin'in kadının tam bir özgürlüğe ve eşitliğe kavuşması hakkındaki vasiyetinin nasıl yerine getirildiğini görebilirler. Bu kuruculuk, tüm dünyanın dayanışması koşulları içinde insanın tam bir özgürlüğe kavuşmasını sağlamaktadır. İnsanlar arasındaki düşmanlık ortadan kalkacak, herkes birbirine «yakın» olacaktır. İnsanın insan tarafından sömürülmediği ve esaret altında tutulmadığı koşullar içinde kadın yalnız evinin çıkarı için yaşayamaz. Kadın, eşit haklı bir üyesi olduğu yeni toplumun aktif bir yaratıcısı, tam yetenekli işçisi olmalıdır.

Kapitalin egemen olduğu tarım ve sanayi ülkelerindeki milyonlarca emekçi kadının yazgısıyla, sosyalizm ülkesinde yaşayan kadınların yaşamı arasında ne büyük bir çelişki var. Çürümekte olan kapitalizmin dünya çapındaki ekonomik buhranların yarattığı ve kapitalizmin ne ortadan kaldırabildiği, ne de biraz olsun hafifletebildiği sefalet özellikle kadınlara acımasızca sille vurur. Çünkü, kapitalist toplumlarda kadınlar genellikle sosyal bakımdan daha güçsüzdürler, erkeğe oranla dayanıklılık ve yetenekleri daha azdır, bilinçleri daha zayıf, daha çok örgütsüz ve

hukuktan yoksunlardır. Bulıran dönemlerinde sınıfsal baskı ve ailedeki eşitsizlik gibi çifte bir esaret özellikle kadınlar üzerinde şiddetli etki yapar, onları yalnız bedenen değil, ruhen de yıpratır.

İşsiz kadınlar da, kapitalin kölesi olan düşük ücretli kadınlar da, kapitalistlerin soyduğu zanaatçı ve köylü kadınlar da, bunların hepsi iş - gücü olarak, kadın olarak her iki bakımdan korumasızdır. Büyük kadın kitlelerinin tarif edilmez sefaleti, resmi istatistiklerin aşağı yukarı bir bilgi bile vermediği fahişeliğin korkunç, tüyler ürpertici ölçülerde artışında anlamını bulmaktadır. Kayıtlı profesyonel fahişelerden başka, büyük bir mutsuz kadın yığını emeklerinin insafsızca sömürülmesine karşılık elde edemedikleri bir lokma ekmeği çıkarmak amacıyla ayrı bir gelir kaynağı olarak daimi ve geçici bir zaman için fahişelik yapmak zorunda kalmaktadır.

SSCB'de kadınların durumu onların sosyal işlere girmelerinin durmadan artmasıyla karakterize edilmektedir. Sovyet kadınlarının bedenen ve ruhen güçlü olmaları, kabiliyet ve yeteneklerinin yükselmesi bunun sonucudur. SSCB'de ekonomik ve sosyal yaşamın diğer alanlarına giren kadınların sayısı durmadan artmaktadır. 1913 yılında Çarlık, Rusya'sında tüm sanayi kollarında çalışan kadın işçilerin sayısı 635.900 olduğu halde 1933 yılına doğru 1.720.700 oldu, 1913 yılında kadınlar tüm işçi sınıfının % 24'ünü oluşturdukları halde, 1932'de bu sayı % 33'e çıkmıştır .Sosyalizm, kadını ülkenin ekonomik yaşamına sokarken erkeğe rekabet etmesi, iş ücretini azaltması gibi bir amaç gütmez. Sosyalizm, kadının bilinçli ve aktif bir katılması olmadan düşünülemez. Kadının özgürlüğe ve tam bir eşitliğe kavuşması, erkek düzeyinde bir nitelik taşıyan duruma getirilmesi büyük bir güçle onun daha önce gizli kalan tüm yetenek ve kabiliyetinin gelişmesini sağlamaktadır. Aynı derecede eşit bir nitelikte sosyal yaşamın diğer alanlarında çalışan işçi veya memur kadın, aynı emeğe karşı kocasının aldığı kadar bir ücreti alır. Kadın da bir erkek gibi yılda iki haftalık izin hakkına sahiptir. Ağır iş-

lerde özellikle sağlığa zararlı işlerde çalışanlar için bu izin bir aya ve hatta altı haftaya kadardır. Kurumlar tüm bu izin devresi için tam ücret öder. Bundan başka yüzbinlerce erkek ve kadın işçi izinlerini parasız olarak dinlenme evlerinde, devlet tarafından eski zenginlerin ve yöneticilerin elinden alınan köşk ve villalarda geçirirler. Çeşitli dispanserlerin, polikliniklerin, senatoryumların, dinlenme evlerinin, hastahane ve buna benzer kurumların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Hasta veya hastalanma tehlikesi karşısında kalan işçi kadınlar buralarda parasız itinalı sıhhî yardımlar görür ve bu konuda bilgi alırlar. Ana ve çocuklu kadınları koruma konusunda özel yasalar vardır. Ana olacak kadın iki ay doğurmadan önce ve iki ay da doğurduktan sonra izin hakkına sahiptir. Elbette ki bu izin devresinde tam maaş alır. Kurumlarda örgütlendirilmiş olan kreşler, bebekleri emzirmek için özel odalar ve buna benzer şeyler çocukların en nazik yaşta bakılmalarını kolaylaştırır. Çeşitli sosyal yaşama hizmetleri için ayrılan para, kadınların maaşlarından değil kurumdan kesilir.

Bilimsel kurumlar ve bilginler, kadınlar için hangi emek koşullarının daha iyi olduğunu araştırmakta, iş yasası hazırlamak amacıyla çeşitli mesleklerde, kadınların emek verimliliğini incelemektedirler.

★

Proletarya diktatörlüğünün ve sosyalizm kuruculuğunun devleti kadının bir uzmanlık sahibi olmayan veya yeter derecede öğrenimli bir iş - gücü olarak sanayide çalışmasını ve yaşamını ilgisiz ve düşük ücretli bir işte geçirmesini istemez ve isteyemez de. Bu devlet, kadının yükselmesini istemekte ve en sorumlu meslekler de içinde olmak üzere, uzmanlığını artırmak için ona yardım etmektedir. Sosyalist ekonomi için yalnız burada çalışan kadınların sayısı değil, gördükleri işlevlerin rolü ve niteliği de çözümleyici bir rol oynar. İşçi ve memur kadın için parasız mes-

lek eğitimi görmek olduğu gibi, fabrika okulundan üniversiteye dek tüm olanak yolları açıktır. Okumak için hiçbir karşılık ödenmediği şöyle dursun, devlet öğrencilere burs verir. Çeşitli okul ve yüksek öğrenim kurumlarında kadınlar için özel olarak belirli bir oranda yer ayrılır. Öğrenim gören kadın sayısının durmadan artışı üretimde çalışan kadınların okuma isteklerinin arttığını göstermektedir. 1928'den 1932'ye kadar olan kısa dönemde İşçi Üniversitelerine devam eden kadınların sayısı % 16'dan %30'a, Teknik Okullarda % 37,6'dan % 40'a, Yüksek Teknik kurumlarında % 13'den % 17,9'a çıkmıştır. Kadınların inşaat yönetmeni, usta, teknisyen ve mühendis olmaları Sovyetler Birliğinde hayret edilecek olaylar olmaktan çıktı. Tüm öğrenim kurumlarında okuyan kadın sayısının oldukça yüksek olduğunu belirtmek gerekir. Örneğin 1932 yılında Tıp Fakültesinde kadınlar tüm öğrencilerin % 68,3'ünü oluşturuyordu. Halbuki 1928'de bu sayı % 52 idi. 1932'de Pedagoji Fakültesinde kadınlar tüm öğrencilerin hemen hemen yarısını oluşturuyordu. Tüm öğrenim kurumlarında okuyan kadınlar genel toplamın % 28,9'unu oluşturuyorlardı. Kadınların okul ve üniversitelere akın etmeleri Kızıl Oktobr'un büyük başarısıdır. Rekabetten korkmamaları ve erkeklerin ayrıcalıklı durumları, sözüm ona aşağı cins sayılan kadınlara çeşitli meslek kapılarını artık kapatmıyor.

Sovyet sanayiinde çalışan kadınlar artık yalnız ham demir ve çelik üretmekle kalmıyor, iş arkadaşlarıyla birlikte kendi yaşam ve iş koşullarını da yaratıyorlar. Kadın, fabrika komitesinin, mahalli komitenin ve kurumdaki tüm diğer sosyal örgütlerin ve meslek birliği örgütünün eşit haklı bir üyesidir. Kuşkusuz ki, merkezleşmiş meslek birlikleri kendi üyelerinin meslek çıkarlarını korumaktadır. Fakat bu belirli atelye sınırları içinde değildir. Onlar aynı zamanda halk ekonomisinde proletaryanın genel sınıf çıkarlarının temsilcisidirler ve Sovyet devletinin diğer organlarıyla birlikte ekonomik ve emek koşulları üzerine güçlü bir etkide bulunurlar. Meslek birliklerinde yalnız sanayi işçileri değil, tüm mesleklerin temsilcileri, öğret-

men, doktor, hukukçu ve kafa emeği ile çalışan diğer işçiler örgütlenmişlerdir. 1928 yılında Sovyetler Birliği'ndeki tüm meslek birliklerinde kadınlar genel toplamın % 26'sını oluşturuyorlardı, yani sayıları 2.935.700 idi. 1932'de ise 4.899.300 kişiye çıktı, yani tüm toplamın % 29,7'sini oluşturmaya başladı. Tüm bu rakamlar gösteriyor ki, meslek birliklerinde örgütlendirilmiş olan kadınların sayısı henüz azdır. Özellikle kadınların her emek alanında birçok işler yaptıkları gözönüne alınırsa, bu sonuca varılır. Bu konuda daha oldukça çok propaganda yapmak gerekir. Kadın delegeler hareketi de kadınların durmadan ilerlediklerini göstermektedir. 1923'de seçilen kadın delegelerin sayısı 95.000 olduğu halde 1932'de bu sayı 2.200.000'i bulmuştur. Bu kadın delegeler ev kadınları da içinde olmak üzere çeşitli sosyal katmanlardan milyonlarca kadını temsil etmektedirler. Deneyler gösterdi ki, delege toplantıları geniş kadın kitlelerini sosyal yaşam için, onların «politikleşmeleri» için ve yeni düzen ve bu düzenin kurumlarıyla sıkı bir ilişki kurmaları için uyandırmakta çok iyi bir araçtır. Bu toplantılar kadınları sosyal çalışmalara hazırlamak için değerli birer okuldur. Bu kadın delegeler arasından çoğu kez ülkenin sosyal ve ekonomik yaşamının çeşitli alanlarında çalışan yönetmenler çıkmıştır.

Sovyetler Birliği'nde köylerde milyonlarca kadın zanaatçı çalışmaktadır. Bu kadınlar genellikle pek ilkel üretim araçları kullanarak iplik eğirmekte, dokumakta, örmekte, nakış işlemekte ve resim yapmaktadırlar. Onların ürettiği şeylerin bazıları dokumacılıkta yüksek bir sanat eseri olarak değerlendirilmektedir. Çok güzel kilimler, perdeler, dantela, köylü giysileri vb. işlemektedirler.

Sovyet devleti milyonlarca zanaatçının işi ve yaşamı için gerekli kaygıları göstermektedir. Sovyet devleti bu zanaatçıların yaşam ve iş koşullarını tümüyle iyileştirmek, hayat ve yaşayışlarını yeni sosyal ve politik düzenle bağdaştırmak ve onları büyük sosyalizm kuruculuğuna çekmek için olanca çabasını kullanmaktadır. Sovyet yöneti-

mi, tarihî koşulları gözönüne alarak tüm gücüyle artelleri* destekleyerek, zanaatçıları bu örgütlerde birleştirmeye çalışmaktadır. Hükümet zanaatçılara en gelişmiş aygıt ve makinalar sağlamakta, onların yanına kadın, erkek yönetmenler, öğretmenler ve büyük ressamlar göndermektedir. Köy zanaatçı üretimi teknik ve ekonomik bakımdan geri kalmıştır. Bu geriliğin ortadan kaldırılması, bu üretimin yüksek bir düzeye çıkarılması gerektir. Bu sanayinin yüksek sanatsal değeri olan yerlerde Sovyet hükümeti bu kolların daha fazla geliştirilmesine çaba göstermektedir. Zanaatçı sanayiinin fazla geliştiği bölgelerde zanaatçıların yaşayış ve kültür düzeylerinin yükselmesine çalışacak kurumlar kurulması için özel ödenekler ayrılmaktadır. Kadın zanaatçılar, hükümet tarafından gösterilen tüm kaygılardan: özel konferanslardan, kurslardan, çocuk bahçelerinden, çocuk alanları vb. den faydalanmaktadır. Proletarya devrimi kadınlara özgürlük ve eşitlik verdi. Şimdi ise yükselmeleri ve gelişmeleri için olanaklar sağlamaktadır.

Lenin çoğu kez, komünizmin gerçekleştirilmesine yöneltilen sıcak isteğimiz, Kızıl Oktobr'un bir köylü ülkesinde proletarya diktatörlüğünü kurduğu gerçeği karşısında, gözlerimizi kapatmamalıdır, diyordu. 1917 yılında emekçiler özgürlük savaşlarını utkuyla sona erdirdikleri sırada çeşitli büyüklükteki köy işletmeleri —en küçüklerinden kulak işletmelerine dek— devrim ateşiyle kaynayan ülkede köy ekonomisinin temelini oluşturuyordu. Savaşa ve pomeşçikliğe karşı duyulan kin ve nefret tüm köylüleri savaşa sürükledi. Daha o zaman kulaklar proletarya devrimine karşı düşmanca bir tavır takındılar. Komünizmin utkan olması için yalnız sanayide, ticarette, taşımacılık ve bankacılıkta yönetim mevzilerini elde etmek, yalnız sanayii, sosyalizm temelleri üzerinde düzeltmek yeterli değildir. Sosyalizmin tümüyle utkan olması için, köy ekonomisinin kollektivize edilmesi, bugünkü bilimin ve tekniğin tüm başarılarından, en modern ve ileri üretim araçlarından fay-

* Artel: Kooperatif, komün.

dalanan büyük üretim temeli üzerine sosyalistçe yeni baştan düzenlemesi de gerekir. Köy ekonomisinde sosyalizme geçmek ise, özel çiftçi işletmelerinin varlığıyla daha fazla bağdaşamaz.

Bu işletmeleri birleştirmek yalnız tüm Sovyet ekonomisi için bir sorun olmaktan başka, yoksul köylüleri ve orta hallileri büyük zorluklardan ve ağır iş koşullarından kurtarmak için gerekli bir temel, halkın bu geniş kitlelerine yüksek bir yaşayış ve kültür düzeyi sağlamak için gerekli bir koşuldur. İş ve yaşayış koşullarının kökten değişmesinin, yoksul ve orta halli köylünün birçok yüzyıllık yaşamının sosyal ve ekonomik temellerinden ileri gelen bireyci ve bencil psikolojisini de radikal bir değiştirmeye götürmesi gereklidir. Milyonlarca köylü emekçilerinin dar bencil çıkarlarından vazgeçmeleri gerekir. Düşünce duygu ve tutumlarının sosyal mülkiyet, dayanışma ruhuyla, kurulmakta olan sosyalist toplumun çıkarlarıyla yoğrulması gerekir. Onların şehir ve sanayi merkezlerindeki sosyalizm bakımından daha olgun olan proleterlerle kaynaşmaları, birleşmeleri yalnız kendi çıkarlarına uygun gelişigüzel bir anlaşma olmamalıdır. Onlar nitelikleri nedeniyle değişmeli, tüm hareketleri sosyalist içerikle dolu olmalıdır. Tüm bunlar çok yönlü olarak gelişen ekonomik ve kültürel bir devrim gerektirir. Bu devrimin yapılması çok büyük bir görevdir. Hiçbir halk, hiçbir yönetici parti şimdiye dek böyle bir görevle karşılaşmamıştır. Tarih şimdiye dek böyle bir görev tanımıyor. Bu görevi çözümleme yolunda dağlar kadar iç ve dış güçlükler ve engeller vardır. Fakat SBK (b) Partisinin önderleri yoldan sapmadan tüm güçleriyle köy ekonomisinde sosyalizmin kurulması için çalışmaktadırlar. Bu görev genel hatlarıyla büyük başarılarla yerine getirilmektedir.

Köy ekonomisinde sosyalizme geçiş büyük bir hızla gelişiyor. Bozkırlar bereketli tarlalara dönmekte, buralarda tekniğin en son makinalarıyla donatılmış büyük Sovhozlar kurulmaktadır. «Kızıl Komünalar» oluşturulmaktadır. Bunlardan bazıları büyük başarılara ulaşmıştır. Yoksul ve or-

ta halli köylülerin kollektifleştirilmesi ve bu temel üzerine kulaklığın bir sınıf olarak ortadan kaldırılması hızla ilerlemekte ve kollektif ekonomi köy ekonomisinde esas şekil olmaktadır. Kadınların tam bir eşitliğe ve özgürlüğe kavuşması için gereken ekonomik temeller köy ekonomisinde de kurulmakta ve gelişmektedir. Kolhoz ve Sovhozlarda milyonlarca kadın çalışmaktadır. Fakat şimdi bu kadınlar pomeşçiklerin ve kulakların haksız, hukuksuz köleleri durumunda değillerdir. Bunlar şimdi çalışarak ve okuyarak durmadan yükselen özgür ve eşit haklı emekçilerdir. Genç kızlar traktör ve diğer karmaşık yapılışlı makinaları beceriklilikle yönetmektedirler. Köy işlerinde çalışan kadınlar da sanayideki kız kardeşleri gibi aynı emeği koruma yasasından yararlanmaktadırlar. Kuşkusuz ki, bu, işin çeşidine göre ve koşullarına göre değişir. Kolhozlardaki kadın işçiler bilinç ve kültür düzeylerini yükseltmeye çalışmaktadırlar. Gittikçe artan bilinçleri ve sosyalizmi kurmaktaki rollerinin gitgide arttığını kavramaları ve şevkleri özellikle kitlesel halde hamle ekiplerine katılmalarıyla açık olarak görülmektedir. Kadınlar sık sık «Kızıl Komunaların» başarılı bir şekilde gelişmesi için savaşmaktadırlar. Bunlar onurla komünist ve devrimci kadınlar ünvanını taşımaktadırlar. Kadınların özel ve sosyal yaşamlarını yeni baştan kurmak bu devrimcilere düşmüştür.

Milyonlarca yoksul ve orta halli köylü kadınlar köyün şeklini değiştirecek olan yeni yaşama nasıl ve ne ölçüde bir bilinçle katılıyorlar? Köy ekonomisi de içinde, tüm ekonominin ve toplumun sosyalistçe yeniden kuruluşu olmadan tam bir özgürlüğe kavuşmanın olanaksızlığını kavrayabiliyorlar mı? Bu güzel ve çekici amaç, köy ekonomisini kollektifleştirmek ve bu temele dayanarak eski görüşlerin alışkanlıkların, gelenek ve göreneklerin, yaşayış şekillerinin kökten değişmesi için savaş kararlılıklarını, güç ve çabalarını artırıyor mu. Bu soruların cevaplarının büyük bir önem taşıdığı kendiliğinden anlaşılır.

Proletarya diktatörlüğünün ve sosyalist kuruculuğun ülkesinin azılı düşmanları için «arzu düşüncenin babası-

dır»: onlar bolşevizmin güya kollektifleşmek karşısında olan köylülerin «yılmaz alınlarında» parçalanacağını sanıyorlar. Onlar bilmem hangi bölgede köylülerin İngiltere'deki işçiler gibi traktörleri ve makinaları kırdıklarına ilişkin yalanlara seviniyorlar. Bu efendiler, özellikle tüm ülkelerdeki reformist önderleri, birçok köy ve bölgelerde köylü kadınların büyük bir cesaretle, enerji ve çabayla köy ekonomisinin kollektifleştirilmesi, yeni, devrimci bir dünya görüşünün ve yeni yaşam şekillerinin oluşturulması için savaşarak etkin bir rol oynadıkları gerçeği karşısında susuyor ve bu gerçeği gizlemek istiyorlar. Hatta bir çok köyde kadınlar, olayların gidişatını hızlandırdılar, kendi güçleriyle kooperatif esası üzerine kreşler, çocuk bahçeleri, genel yemekhaneler ve çamaşırhaneler gibi kollektif kurumlar oluşturdular. Kadın, kollektif işlerin, kurtuluşu için yaptığı etkiyi özellikle, gerçek olarak görmektedir. Kadın, çocukların daimi bakımı sorunundan, evde bitmez tükenmez «kadın» işiyle ilgili görevlerden kurtulduktan sonra tarla ve çayırlarda, sebze ve meyva bahçelerinde, ahırlarda işi daha hafif ve sevimli oluyor.

Proletarya devrimi havası köye de girdi ve onun etkisi, dalgaları kaldıran ve önüne katarak uzaklara götüren fırtınanın etkisine benziyor. Köy halkının sanayi proletaryası ile sıkı bir ilişki kurması sayesinde köylüler hızla ve durmadan, gelişen sanayinin ve proletaryanın devrimcileştirici tüm maddi ve manevi etkisi altına girmektedir.

Sovyet düzeni, yeni sosyal ve ekonomik yaşama koşulları oluşturmak için politik yönetimi geniş emekçi kitlelerinin eline verdi. Sovyet yönetimi köylerde bilgi edinmek isteği yaratıyor ve bu istek Sovyet yönetim organlarının Partinin ve meslek birliklerinin açtığı çok sayıda genel ve mesleki eğitim enstitüleri tarafından yerine getirilmektedir. 1924 - 1925 yılları arasında 508.900 kadın okur - yazar olduğu halde, 1931 - 1932 yılları arasında 7.929.200 kadın okur yazar oldu. Son üç yıl içinde 15 milyon kadın bilgisizlikten kurtuldu. Bunların çoğunu köylü kadınlar oluşturmaktadır. Saçları ağarmış kadın öğrenciler büyük bir özen-

le sözcükleri heceliyor ve yazmayı öğreniyorlar. Köylü kadınlar seve seve köy ekonomisi sorunlarıyla ilgili konferanslara, kurslara gidiyor, sergi ve müzeleri dolaşıyorlar. Kolhozların gelişmesi için fedakârca çalışan yetişkin kadın uzmanların sayısı durmadan artmaktadır. 1932'de tüm yüksek köy ekonomisi eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerin % 29'unu kadınlar oluşturuyordu. Birçok kız öğrenci yüksek okullara doğrudan doğruya hayvan güdücülüğünü bırakıp gelmişlerdir. Her yerde birçok sorunları sabırla açıklamak ve «etkili bir propaganda» yapmak suretiyle yoksul ve orta halli köy kadınlarının tüm görüş ve anlayışlarını sosyalizm ruhunda değiştirmek için temeller oluşturulmaktadır. Başlanan devrim milyonlarca kadını onların kabiliyetlerini gemleyen ve manevi güçlerinin gelişmesine engel olan durumdan kurtarmaktadır. Kadınlar durmadan gelişmekte ve sosyalizm kuruculuğuna aktif olarak katılmaktadırlar. Kadınların yetenekleri ve «köylü ülkesinde» yaptıkları işler Lenin'in, proletarya devrimiyle kadınların kurtuluş hareketi arasındaki birlik sosyalizmin utkusunu sağlayacaktır, düşüncesini gerçek duruma getirmekte, çözümleyici bir rol oynamaktadır.

★

Üretim araçları üzerinde özel mülkiyet olmayan bir toplumda ve işletmede yaratıcı üretim işleriyle çalışan kadınların eşit haklı olmaları ve aynı işleri görmeleri, onların himaye edilmekten ve erkeklerin egemenliğinden kurtulmaları için gerekli ve sağlam bir temeldir. Bu durum kadına kendi vücudu ve hayatı üzerine yasaların tüm maddelerinden (bu yasalar ne kadar özenle hazırlanmış olsa da) daha çok hak kazanmayı sağlamaktadır. Devrimci ekonomik temeller üzerinde karı - koca, erkek - kadın ve hatta ebeveyn ile çocuklar, eski kuşakla yeni kuşak arasında yeni ilişkiler yaratılıyor. Tüm burjuva ülkelerinde sosyal ve ekonomik ilişkilerdeki gelişme ve görüşler, özel mülki-

yet ve babaerkillik ilkesi üzerine kurulan ailede ve nikâhta açık bir bozulma ve çürüme doğuruyor. Bu bozukluğun en belirgin özelliği kadın ve erkek için iki çeşit ahlâkın varoluşudur. Yani erkek tam bir özgürlüğün, hatta nikâhtan önce ve sonra da cinsi hayatta her türlü serbestliğin, kadın için ise bu konuda sıkı bir sınırlamanın varoluşudur. Sözümona «güzel ve iyi» burjuva nikâhının bozulması çirkin olayların oluşagelmesinden ileri gelir. Kapitalist ülkelerin çoğunda yasalar burjuva aile ve nikâhını korumak için her çeşit önlemi almaktadır. Fakat bunu yaparken ana amaç ahlâk ve diğer sosyal değerlerin değil özel mülkiyetin korunmasıdır. Bu yasalar kadını tam haklı olmayan ve hatta tümüyle haksız hukuksuz, erginlik çağına ermemiş bir insan olarak erkeğin korumasına vererek onun tam eşitlik istemesini kesinlikle reddediyor.

SSCB'de nikâh ve aile hukuku siyasal koşulların kökten değişmesi ve insanların yeni bir ahlâka sahip olması niteliğine tamamen uygundur. Sosyal koşullar gibi nikâh ve evlilik hukuku da durmadan gelişmeye bağımlıdır. Bu hukuk henüz tam ve son şeklini almış değildir, fakat buna karşın, genel karakteristik belirtileri açık olarak görünmektedir. Kadın, evlilik hayatında olduğu gibi bunun dışında da erkeğin sahip olduğu tüm haklara erişmiştir. Yönetim çevreleri nikâh ve boşanma yapıyorlar, fakat bu konuda hiçbir baskı yapmak zorunluluğunda değillerdir. Sovyet yasaları kadına (çocuğu varsa) ve çocuğuna kocasından geçim payı almak hakkını vermektedir. Sovyet devletinin aile ve nikâh hukuku dünyanın en ileri hukukudur. Bu hukuk kadına cinsiyet esaretinin zincirlerini kırma olanağını vermiştir.

Sosyalizm kuruculuğu devleti kadının tam bir özgürlüğe ve eşitliğe kavuşması esasını yalnız ekonomik temeller üzerine değil, sosyal düzen üzerine de kurmuştur. Devlet anayasanın, işçi hukukunun, aile hukukunun ve Sovyetler Birliğinin tüm diğer yasalarının yüzyıllardan bu yana bir bölüm insanın diğer bir bölümü üzerinde egemenlik sürmesini kaldırmalarıyla yetinmiyor. Özelliği ve kendi

yoluna sadık kalması nedeniyle Sovyet devleti kadınların özgürlüklerinin daha gerçek, daha konkre ve daha gözle görülür olmasını sağlamak için daha da ileri gidiyor ve gitmelidir de. Bu devlet gereksiz yere para harcanmasının, zaman kaybının ve evde kadın emeğinin harcanmasının önüne geçmek göreviyle yüklü sosyal kurumlar kuruyor ve bu kurumları destekliyor. Kızıl Oktobr'dan bu yana her yerde emekçilerin yerel Sovyet ve kollektifleri tarafından örgütlendirilen büyük çamaşırhaneler, kunduracı ve terzi işlikleri açılmaya başladı. Sosyal yemekhanelerin sayısı durmadan artmaktadır. Fabrikaların ve kurumların çoğunda, tüm okul ve eğitim kurumlarında ve bütün işçi mahallelerinde sosyal yemekhane ve fabrika mutfakları örgütlendirilmiştir. Hattâ bazı yerlerde evlere öğle yemekleri ve kahvaltı bile götürülür. 1929'da sosyal yemekhaneler ve mutfaklar 2 milyon tabak yemek dağıttığı halde, 1932'de 27.300.000 tabak yemek vermiştir. 1933'de ise 306 milyon tabak yemek verilmesi planlanmıştır. 1929'da bu yemekhanelerde 730.000 kişi yemek yediği halde, 1932'de 11.500.000 kişi yemek yemiştir. 1933'de ise 15.000.000 kişinin yemek yemesi planlanmıştır. Böylelikle kadın mutfağın, çamaşırın ve erkekler için onur kırıcı sanılan ve kadının «tam değerli olmayışıyla» haklı görülen daha yüzlerce ufak tefek işlerin esaretinden kurtulmuş olur. Kapitalist ülkelerde kadın bu her günkü ufak tefek ev işleri için değer biçilmez enerji harcar, çaba gösterip yükselmek hevesi, gurur ve emeli felce uğrar. Sovyetler Birliğinde ise kadın toplumun eşit haklı, aynı değerde çalışma yeteneğine sahip bir üyesi olduğu için kendi yetenek ve gücünü gösterebilir, toplum için ulaştığı başarılarının önemi daha çok belirir ve onu daha büyük bir özgürlüğe kavuşturur.

Sovyetler Birliği'nin her yöresinde annelik ve çocukluğun korunması ve sosyal sigortasıyla uğraşan kurumlar vardır. Bu kurumların sayısı gittikçe artmakta ve bunlar daha kusursuz bir yöntemle çalışmaktadırlar. Bu kurumların anaya ve yeni doğan yavruya, emekçi ailesine ve hattâ sosyal konumu ne olursa olsun aileye bağlı insanlara

gösterdiği kaygılar, burjuva toplumunun, gitgide dağılmakta olan aileyi sosyal önlemlerle değiştirmek için yaptığı yüzsüz önlemlerden kat kat üstündür.

1917 yılında Rusya'da ancak genel olarak 5.854 yataklı 744 doğum evi vardı. 1930 yılında ise yatak sayısı 25.704, doğum evlerinin sayısı ise 3.854'ü buldu. Son yıllarda doğum evlerinin sayısı daha çok artmıştır. Yalnız sanayi merkezlerinde ve şehirlerde değil, köylük bölgelerde ve köylerde de doğum evlerinin, çocuk kreşlerinin vb.nin sayısı artmaktadır. Fakat bunların geniş kadın kitleleri üzerine yaptıkları eğitici etkisinin önemi daha büyüktür.

Doktorların başkanlığı altında bulunan birçok danışma yerlerinde kadınlar hukuki ve tıbbi öğütler alabilirler. Bu yerlerde kadınlar yeni doğan çocuklarına nasıl bakmaları gerektiği hakkında bilgi edinirler, oradan en gerekli ilaçlar ve bebekler için süt alırlar. 1930 yılında Moskova'da 13.538 kadın bu danışma yerlerine başvurmuştur. İstasyonlarda, meydanlarda emzikli bebeklerin ve küçük çocukların «bir emziklik» süt aldıkları sağlık noktaları vardır. Çocuklar için tam sterilize edilmiş süt, ve çocuk mamaları hazırlayan yerlerin önemi büyüktür. Çocuk bakım evlerinde hasta çocuklar için derhal tıbbi yardım sağlanır. Bebeklerin ve küçük çocukların gelişmeleri için iyi koşullar yaratmak göreviyle yüklü kurumların sayısı durmadan artmaktadır.

Çocuk kreşlerinin ne kadar büyük bir önem taşıdığı onların gelişmesini gösteren şu rakamlarla belli olur. 1930 yılında 1.674 çocuk kreşi ve 7.736 yatak varken, 1932 yılında bu kreşlerde 879.700 çocuk yaşamıştır. (aynı yıla tekâbül eden yatak sayısı 385.000'dir. Köylerde çocuk kreşlerinin kurulmasına daha geç başlanıldı, fakat halk bunların önemini anladığı için devletten çocuk kreşleri açılmasını istemekte ve doğrudan kendileri de yeni yeni kreşler yapmaya başladıkları için köylerde de çocuk kreşlerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. 1930 yılında köylük bölgelerde 36.942 çocuk için 11.934 yatak sayısına sahip kreşler varken, 1932'de yatakların sayısı 374.000'e yükselmiştir. Köy-

lerde yazlık çocuk kreşlerinin açılması halkın çok işine yarayan yeni bir şeydir. Çünkü böylelikle kadınlar kır işlerinin çok olduğu bu sırada çocuklarına bakmak gailesinden kurtulmuş olurlar, 1932'de daha 6.340 çocuk için böyle kreşler açılması kararlaştırılmıştı. Kreşler çoğu kez çocuk yurtları şekline sokulur ve çocuklar burada gece gündüz kalırlar. Yazın çoğu kez çocuk kreşleri, çocuk bahçeleri ve çocuk evleri şehrin dışına taşınır. Bu durum bir yandan çocukların daha iyi koşullar içinde yaşamasını sağlar, diğer yandan geniş kadın yığınlarına bu konuda örnek verilmiş olur. Hasta ve zayıf çocuklar için dağlık yerlerde, deniz sahillerinde çocuk kreşleri ve çocuk bahçeleri kurmuştur. Bu kurumlar çocukların bedenen ve fikren gelişmelerini temin ederek kadının ev köleliğinden kurtulmasına yardım etmektedir.

Anayı ve çocuğu koruma kurumları ve bu konuda yapılan işler birbirleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bunların temeli şu iki ilkeye bağlıdır. Devletin analığın büyük bir sosyal önem taşıdığını kavraması ve çocuğun devlet tarafından bakılma hakkına sahibolması. Bu iki ilkenin yerine getirilmesi kadına tam bir eşitlik ve özgürlük sağlamakta ve bununla birlikte onu proletarya devriminin tam aktif bir gücü, çalışkan bir komünizm savaşçısı düzeyine yükseltmektedir. Aynı zamanda bu iki ilkenin yerine getirilmesi toplumu ahlâki bakımdan olduğu gibi bedenen de sağlam tüm toplumun kültür ve yaşayış düzeyini daha fazla yükseltmeye yetenekli bir kuşağın yetişmesini sağlamış oluyor.

★

Küçük çocuklar için açılan çocuk evleri, çocuk kreşleri, çocuk bahçeleri vb. herkesin devam etmesi zorunlu olan emek okuluna bir hazırlık basamağıdır. Bu broşürde SSCB'de halk eğitiminin nasıl örgütlendirildiği ve okullarda zengin, çeşitli bir yaşamın kaynadığını kısaca anlatmaya bile olanağımız yok. Eğitim ve öğretim burada tümüyle bir bütün halinde birleşmiştir. Burada esas olarak, Karl Marks'ın

I. Enternasyonalin Cenevre Kongresinde çocuk ve kadın emeği hakkında ileri sürdüğü görüşleri alınmıştır. Marks'ın bu görüşleri bugün en ileri düşünceli pedegoglar tarafından kabul edilmekte ve şu şekilde tanımlanmaktadır; emek, çocuğun uyanması, yetenek ve gücünün gelişmesi için en önemli araçtır. Sovyet devletinde bu konuda esas ilke şudur: Tüm toplumun çıkarına uygun olarak kollektif emekle öğrenim görmek. Bu emeğin çocukların tüm bireysel yetenek ve eğilimlerini açıklaması ve onları geliştirmesi gerektir, onlarda yüksek bir sorumluluk duygusu ve tüm emekçiler arasında bir çıkar ortaklığı bilinci yaratması gerekir. Tek sözle, bireysel özelliklerin geliştiği devrede öğrenimin amacı komünistçe hareket eden, komünistçe düşünen ve duyan insan yaratmaktır ki, bu insan halkların büyük enternasyonalinin bilinçli bir üyesi olarak sosyal ve özel yaşamın ve çalışmanın gittikçe daha yüksek düzeylerine çıkabilsin. Kendiliğinden anlaşılmaktadır ki, kız ve erkek çocuklar en küçük yaşlardan başlayarak, birlikte bulundurularak eğitilirler. Kadınlar erkeklerle yanyana eğitim ve öğretim işleriyle uğraşırlar.

Sovyet halk eğitimi diğer ülkelerdeki pratik deneyler gözönüne alınarak doğal ve uygulamalı bilimler alanlarındaki en son gelişmeler esası üzerine kurulmuştur. Sovyet Cumhuriyeti insanların sosyalistçe öğrenimi için büyük bir deney alanıdır. Burada, tüm burjuva ülkelerinde halk eğitimi alanında çalışan insanların öğrenecekleri birçok şeyler var. Birçok gönüllü kültür dernekleri halkın eğitimi için büyük oranda para harcayan sovyetlere birçok yardımlar yapmaktadırlar. SSCB'de ödemeler bütçesinden kültürel gereksinimler için ayrı ayrı birlik cumhuriyetlerinde ve muhtar bölgelerindeki sancak bölge ve vilâyet Sovyetlerine ayrılan para toplamı, Sovyet Cumhuriyeti için bir onur diploması, burjuva ülkeleri için ise kültürel kuruculuğun devamlı düşmesinin kaydedildiği bir kara tahtadır. Büyük bir fedakârlık ve heyecanla tüm güçlerini halkın öğrenimine harç eden yüzlerce ve binlerce adları bilinmeyen kahramanlar da SSCB tarihine parlak sayfalar

yazmışlardır. Bunlar arasında yetenekli birçok kadın da bulunmaktadır. Bu kadınların çalışmaları kadını yüzyıllarca «az değerli» sayma doğmasının bütün sahteliğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum kadının eşit haklı ve özgür olmasının büyük kültür devriminin coşkun bir şekilde gelişmesine yardım ettiğini kuşku götürmez bir şekilde kanıtlamaktadır. Lenin'in düşüncesine göre, bu kültür devriminin kapısını ise ardına kadar Kızıl Oktobr açmıştır ve bu devrim sosyalizmin kapitalizm üzerinde tamamen utkan olmasını sağlamaktadır.

Kadının tam bir eşitlik ve özgürlüğe kavuşması sadece onun davası olmamalıdır. Bu büyük dava uğrunda Sovyet düzeni doğrudan kadınların politik yönetime katılmasını sağlamakta ve erkeğe de kadına da aynı hakları vermektedir. Tüm SBK (b) Partisi tarafından uygulamaya geçirilen Marksist ilkeler, kadınların kendi hak ve hukuklarından sınırsız olarak faydalanmalarını kolaylaştırmakta ve bunu sağlamaktadır. Kadınlar Partide eşit haklı üyeler olarak çalışırlar. Kadınlar, proletaryanın ve emekçilerin temsilcileri olarak Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünü uygulamakta ve böylelikle sosyalizme götüren ekonomik ve sosyal koşulların gelişmesiyle ilgili sorunların çözümüne katılmaktadırlar. Demek ki, kadınlar sosyal yaşama geniş biçimde etkide bulunmak, kendi istek, çıkar ve arzularını yerine getirmek hak ve olanaklarına sahiptirler. Erkekler gibi onlar da politik ve genel öğrenim için tüm araçları kullanabilirler. Buna karşın, kadınlar henüz kendi haklarından bütünüyle yararlanamıyorlar. Geçmişteki köle durumunun bir sonucu olarak taşıdıkları ruhi gerilik bunu engelliyor.

1920 yılında Komünist Partisinin 528.354 üyesinden 40.683'ü kadın idi, yani kadınlar tüm üyelerin ancak % 7,7'sini oluşturuyorlardı. 1932 yılına doğru komünist kadınların sayısı 512.000'e çıktı. Böylelikle tüm üye toplamının % 16'sını oluşturdular. Köylük bölgelerde bu sayının % 14,6 yani daha düşük olmasına hayret edilmelidir. Genç kızların Komsomola aktif biçimde katılmaları sevindirici

bir gerçektir. 1932 Ocak'ında Komsomolun 5.358.630 üyesinden 1.627.570'ini, yani tüm toplamın % 30'unu genç kızlar oluşturuyordu. Bu durum çok olumlu gelişme perspektifleri açıyor, Komsomol harekâtının yaşamak yeteneğini, kızlar arasında yapılan aydınlatma işlerinin başarısını gösteriyor. Kızıl Piyonerler de aralarında kızların artmasıyla övünebilirler.

Kadınlar, Komünist Partisinin yaşamına katılmalarından daha fazla sovyetlere ve sovyetlerin yaptıkları işlere katılıyorlar. Kuşkusuz ki, sovyetler şehir ve köylerdeki emekçi kadın yığınlarının eğitimi, birliği ve politik bakımdan uyanmaları için en iyi bir araçtır. Sovyetlerin seçimlerine kadınların etkin bir biçimde katılmaları bunu göstermektedir.

Özgürlüğe kavuşmuş ve eşit haklar kazanmış kadının politik bilinç ve çalışmasının yükselmesi, yaratıcılık yeteneğinin gelişmesi, özellikle bölge ve köy sovyet başkanlıklarına, yürütme komitelerine ve sovyet yönetiminin yürütme organlarında yönetici yerlere seçilen kadın sayısının durmadan artışında kendini göstermektedir. Bu durum yalnız büyük şehirlerde ve ülke çapında olan en gelişmiş sanayi merkezlerinde değil, en küçük köylerde ve ülkenin en uzak köşelerinde de görülmektedir. Kadınlar devlet yönetiminde, proletarya diktatörlüğünün ve sosyalizmin kurulmasında gittikçe daha etkin bir rol oynamaktadırlar.

Birçok kadın yüksek ve sorumlu yerlerde bulunmaktadırlar. SSCB'de en önemli ve çözümleyici organ Sovyetlerin kongresidir. Bu kongrelere delege olarak seçilen kadın sayısının gittikçe arttığını söylemek yerinde olur. Sovyetlerin Birinci Kongresine 5 kadın katılmıştı, yani tüm delegelerin % 4'ünü kadınlar oluşturuyordu. VI. Kongreye ise 96 kadın katıldı, yani tüm delegelerin % 15,7'si kadın idi. Burjuva ülkelerinde yönetim mekanizmasında kadınların oynadığı rol bununla kıyaslanırsa ne denli küçük kalır. Hattâ kadınların aktif ve pasif seçim hakkına sahibolduklari ülkelerde bile, kadınların eşit haklara sahibolması sorununun yalnızca kitaplarda kaldığına ilişkin yapılan şi-

kayetler ve katlanılan durum durmadan devam etmektedir.

Sovyetler Birliği'nde ülke yönetimine katılan kadınların devrimden önce kültür bakımından en geri kalmış sosyal katmanlardan çıkmaları, şimdi bu ülkede kadınların gerçek bir eşitlik ve özgürlüğe kavuşmuş olmalarını gösteren pek belirgin bir kanıttır. Bu kadınlar Kızıl Oktobr'dan önce veya o sıralarda köylerden şehirlere gelmiş, sanayi işçileri olmuşlardır. Sosyal ve politik bilimleri öğrenmek ve kendi uzmanlıklarını artırmak için büyük kararlılık ve çabayla çalışarak kültür alanında yaratıcılar düzeyine çıkacak kadar yetenek ve güçlerini geliştirmişlerdir. Aynı zamanda bu çaba ve kararlılık yeteneklerinin bu büyük gelişmesi onların önünde kültür alanında yeni ufuklar açmıştı. Lenin'in «her aşçı kadının devleti yönetmeyi öğrenmesi gerekir» değerli sözü gittikçe gerçekleşmektedir. Tüm ülkedeki emekçi kadınlar büyük önderin bu sözüne tam bir eşitlik ve özgürlük savaşında özendirici bir anlam verdiler. Sovyet Cumhuriyetlerindeki kadınlar artık bu özgürlük ve eşitliğe kavuşmuşlardır. Kadınların toplumun özgür ve eşit haklı üyeleri olarak Kızıl Oktobr'un artık en önemli esaslarını yarattığı ve Lenin'in tanımıyla belirtilen şu amaç için de savaşmaları gerekir: devlet ağır, işe yaramaz bürokratik bir mekanizma değil, üretim ve malların taksimi sürecini yöneten basit elverişli bir mekanizma olmalıdır.

★

Sovyetlerin Doğu cumhuriyetlerinde ve muhtar bölgelerde kadının kölelikten kurtulup toplumun eşit haklı bir üyesi durumuna gelmesi sürecinin gittikçe artması, dünya proletarya devriminin yenilmez gücü ve SSCB'de bu devrimin komünistçe yönetilmesinin sarsılmazlığı için güçlü bir kanıttır. Doğu cumhuriyetlerinde kadına eşit haklar verilmesi isteğinin karşısına, yüzyıllardan ve hattâ binlerce yıldan bu yana kurulmuş olan gelenekler, ekonomik ve

sosyal sistem, yazılı veya yazısız birçok dünyasal ve dinsel yasalar çıkmaktadır. Burada kadının büyük bir güçle, onun hayvanın eşdeğerinden veya belirli buğday veya alınıp satılabilen başka bir mal ölçeğinden başka bir şey olmadığı görüşüne karşı savaşması gerekir. Bu bölgede kadınların insani haklara sahibolması hakkında propaganda yapan ilk kadınlar ve onların ilk izleyicileri sakatlanmak ve hatta hayatlarını feda etmek tehlikesini göze almışlardı. Çoğu kez bunlar vahşice öldürülüyorlardı. Fakat SSCB'nin Asya bölümünde de toplumun özgür ve eşit haklı üyeleri olarak sanayide ve köy ekonomisinde, meslek birliklerinde ve kooperatiflerde, Parti örgütlerinde, Sovyetlerde, bilgi ve kültür düzeyini yükseltmek göreviyle yüklü tüm diğer örgütlerde çalışan kadınların sayısı durmadan artmaktadır. İşte bir örnek: Geçen yılın 10 Ekim'inde Moskova'da Sovyetler Birliği Kızılhaç ve Kızılay örgütlerinin ilk kongresi yapıldı. Bu örgüt üretimde, köy ekonomisinde, inşaatlarda ve Kızıl Ordu'daki sağlık koşullarını iyileştirmek amacını güdüyordu. Bu örgütün 4,5 milyon üyesi vardı. Bunlar içinde Doğu ülkelerinden çok kadın vardı. 500 üyenin yarısından fazlasını kadınlar ve genç kızlar oluşturuyordu. Bunlar aktif bir şekilde incelemelere katılıyorlardı. Bu, gerçek özgür kadınların gittikçe artmakta olduğunu göstermeye yetmektedir.

Lenin kendine özgü derin düşünebilmesiyle Doğu kadınlarının uyanmasına büyük bir önem veriyordu. Moskovaya bu ülkelerden kölelikten kurtulmuş büyük bir grup kadın delegesi geldiği zaman Lenin heyecanla şöyle haykırmıştı: «Mademki kölelerin köleleri, ezilenlerin en ezileni bile sosyalizm yolundan giderek kendi kurtuluşları için savaşmaya kalkıyorlar, şimdi artık dünya proletarya devriminin utkusundan kim kuşku duyabilir?» Lenin haklıydı. Kızıl Oktobr Doğu ülkeler kadınlarının yüreklerinde söndürülmez özgürlük ve eşitlik aşkını alevlendirdi. Bu alev gittikçe yayılıyor, yükseldikçe yükseliyor ve kıvılcımları Sovyetler Birliği sınırlarını aşarak, zincire vurulmuş, ezilen Doğu kadınlarının yüreklerinde aynı aşkı alevlendir-

mektedir. Bu ülkelerde kadınların eşitlik ve özgürlük istekleri dünya proleter devriminin hareket ettirici gücü, komünizm düzeni ise bu devrimin çelengi olacaktır.

★

Sovyetler Birliği'nde sayısız kadın sıraları geleceğin aydın ve sınıfsız toplumuna ulaşmak için durmadan ilerlemektedir. Bu toplumda kadınların insani benliği tamamen çiçek açacak, olgunlaşacak ve bol bol meyvalar verecektir. Bu kadın sıraları, hayalperest şairlerin burjuva kadın özgürlüğünü ve eşitliğini terennüm ettikleri gibi, cicili bicili giysiler içinde, ellerinde palmiye dalları bulunan, tantanayla marşlar söyleyen ve güzellikleri insanın gözünü kamaştıran kadınlardan oluşmuyor, aksine onlar, sosyalizm kuruculuğu planının sert gerekliğine bağlı olarak, savaş ve emekle tam değerli birer varlık olduklarını göstererek ilerliyorlar. Sovyet devletinin erkek ve kadın vatandaşları gururla büyük tesislerden, teknikte görülen akla hayale sığmaz başarılardan, büyük elektrik santrallerinden, domen fırınlarından, metalurji tesislerinden, tekniğin son sözüyle kurulmuş çeşitli kurumlardan, SSCB'nin en uzak köşelerinde yapılan işçi şehirlerinden sözetmektedirler. Gurur duymakta haklıdırlar, çünkü bütün bunlar büyük bir emek harcedilerek, büyük fedakârlıklar pahasına masallardaki gibi sanki bir gecede yerden bitmiş gibi yapılmıştır. Fakat yüzyıllarca yokolmamış büyük abideler Mısır ve Asyalı despotlar tarafından da yapılmıştır. Ama bu, köleler üzerine inen kamçı darbeleri pahasına olmuştur. Birleşik Amerika'da kapitalizm de teknik bakımdan kusursuz kurumlar kurmaktadır: eskiden bir çölü andıran yerlerde sanayi merkezleri belirmekte, ülkenin büyük şehirlerinde çok katlı binalar yapılmaktadır. Fakat yalnız proletarya devrimi ülkeyi ilk kez olarak, hiçbir halkın o zamana dek kavuşamadığı, o zamana dek hiçbir dönemde görülmemiş ve tarihte eşine rastlanmayan şeyler yarattı. Büyük hayret verici ekonomik ve teknik araçlarıyla birlikte, bunları ya-

panlar da, yani bilinçli olarak ve büyük bir çabayla tüm bilgilerini, düşünce ve enerjilerini, arzu ve güçlerini sosyalizm kuruculuğuna hasreden yüzbinlerce ve milyonlarca özgür insan da hakettikleri yeri aldılar. Sosyalizmi kurmaktaki ateşli çabaları sonucunda onlar eski yarı-ilkel geri durumlarından kurtuldular, özgürlük ve kültürün en yüksek zirvelerine eriştiler. Bu yeni tip sosyal insanın yaratılması sürecinde kadınlar küçük rol oynuyor ve erkeklerden geri kalıyor denemez.

Sosyalizm kurucuları çok büyük başarılara eriştiler. Fakat onların daha büyük işler başarmaları, irade birliği kurmaları, sosyalizmin kurulması için sağlam bir enerjiye sahibolmaları gerekir. Böyle büyük, böyle görkemli ölçülerde olan bir görev ancak kitleler tarafından yerine getirilebilir. Sosyalizm yoluyla kadınların tam özgürlük ve eşitliğe kavuşmaları yalnız kadınların davası olmalıdır. Bu gerçek ancak şimdi tüm açıklığıyla beliriyor. Eğer Sovyet kadınları tam bir eşitlik ve özgürlüğe sahipseler, bu gökten düşmüş değildir ve kendi ilkelerine sadık kalan Bolşevik Partisi tarafından bağışlanmış değildir. Kadınlar bu hakkı, çetin bir emekle, erkek arkadaşlarıyla elele vererek, hiçbir zorluk ve en ağır kayıplar karşısında durmadan, yılmadan Sovyet yönetimini kurmak ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırmak için, mal mülk sahibi ve yönetici sınıflara karşı, savaşarak elde ettiler. Bu utkudan sonra da kadınlar genç Sovyet Cumhuriyetinin varlığını ve yönetimini korumaya da devam ettiler. Proletarya diktatörlüğünün varlığı için çetin ve fedakârlıklar yapılmasını gerektiren savaşlarla dolu ilk iki çözümleyici dönemin kahraman kadınları, sosyalizm kuruculuğu döneminde de kendilerine düşen görevi yerine getirmekten çekinmeyeceklerdir. Bu dönem de daha az kahramanlık ve fedakârlık gerektirmiyor.

Sosyalizm kuruculuğunun baş döndürücü bir şekilde ilerlemesi, beş yıllık planın dört yılda yerine getirilmesi ve üzerine bir kalem çekmekle yokedilemeyen diğer tüm sosyal faktörler, Sovyet devleti tarafından yürütülen sınıf-

sız komünist bir topluma geçme süresiyle ilgili güçlükleri son derece artırdılar. Ciddiyetle çözümlenmesi gereken yeni karmaşık görevler belirmeye başladı. Daha oldukça büyük bir ısrarla çalışmak lazımdır, daha birçok zorluklara katlanmak gerektir. Proletarya diktatörlüğünün korkak düşmanları bu geçici güçlüklerden faydalanarak saklandıkları deliklerden çıkmaya çalışıyorlar. Çeşitli dalaveralar çevirerek SSCB'ni yıkmak, emekçileri yeniden sahte demokrasinin ve kapitalizmin boyunduruğuna sokmak amacıyla, SSCB'ne karşı entrikalar savuruyor, kışkırtıyor, karşı devrimler örgütlüyorlar. Kapitalist ülkeler, proletarya diktatörlüğünü ve sosyalizm kuruculuğu devletini ortadan kaldırmak için SSCB sınırlarına ordular yığıyorlar. Onlar yeni bir dünya salhanesiyle tüm kapitalist ülkelerdeki esir ve sömürülenlerin devrimci güçlerini felce uğratmak ve milyonlarca emekçi üzerinde küçük bir avuç milyonerin gaddar sınıf diktatörlüğünün yıllar boyunca korunmasını istiyorlar. Amaçları, gittikçe yükselen ve büyük bir yaşamsal güçle dolu sosyalizmi kan deryasında boğmaktır. Bu durum barışsever Sovyet devletini ülkenin savunması için maddi araçlar ve insan gücü harcamak zorunluluğunda bırakıyor. Halbuki Sovyet devleti bu araç ve güçleri sosyalizm kuruculuğu için, sosyalizm kurucularının yaşam düzeylerini iyileştirmek için harcamayı tercih eder. Sovyetler Birliği emekçileri, bütün dünya proleterlerinin yazgılarının ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlı olduğunu kavrayarak, dünya proletarya devrimini savunmak zorunluğunun kendi üzerlerine düştüğünü anlıyorlar. Bu devrimin öncülerinin doğrudan kendileri olduğunu biliyorlar.

Sosyalizmin tam bir utkuya ulaşmasında çözümleyici olan bu sorumlu anda SSCB kadınları, aktif bir şekilde ve fedakârca savaş ve kuruculuğa katılarak, tam bir eşitlik ve özgürlüğe kavuşmanın kendi ellerinde olduğunu göstermelidirler. Zor zamanlarda da kendi kendilerine sadık kalmalıdırlar. Bu demektir ki, onlar genel emeğe katılmalarını artırmalı, şevk ve heyecanla sosyalizm kuruculuğu için aktif olarak savaşmalı ve gerektiği zaman en büyük feda-

kârlıklara bile hazır olmalıdırlar. Kadınlar açlık çekiyor, yalınayak geziyor, ayaklarından karlar üzerine kan damlıyor, ısıtılmamış binalarda çalışıyor ve yorgunluktan bitkin makinalar başına yuvarlanıyorlardı. Bütün bunlara, özgürlük getirecek olan yeni düzenin şafağı henüz doğarken ve henüz bu düzen bütün şekliyle belirmemişken, proletarya devriminin utkusunu kazanmak için katlanıyorlardı. Şimdi artık devrimin büyük kazanımları onların yaşamlarında meyvalar vermeye başladığı bir sırada da kadınlar az kahramanlıklar gösteriyor denemez. Gösterdikleri bu yeni kahramanlıklar, Lenin'in proletarya devrimi, özgürlük için çalışan kadınların katılması olmadan utku kazanamaz ve ancak kadınların devrime katıldıkları zaman utkuya ulaşabilir şeklindeki tanımının yeni bir belirtisidir. Kadınlar tüm güçlerini devrim görevlerini yerine getirmek uğruna harcamakla, sosyalizm kuruculuğunu ileri iteceklerdir.

★

Lenin'in büyük dehası yalnız Sovyetler Birliği'ndeki kadınlar değil, onların bütün dünyadaki kızkardeşlerini de kurtuluşa çağırıyor. Lenin'in vasiyeti kapitalist ülkelerde sınıfsal esaret ve kadın hukuksuzluğu gibi iki katlı bir zulüm altında inleyen, özgürlükten yoksun, sömürülen milyonlarca kadına yolu ve hedefi gösterdi. Proletarya diktatörlüğünün kurulduğu ülkedeki kadınların gösterdikleri kahramanlıklar, onlar için inandırıcı bir örnek olmalıdır. Onlar, özgürlüğün kendiliğinden, dünya proletarya devrimi sürecinde, gökten düşer gibi hazıra geleceğini umut etmemelidirler. Hiçbir tehlikeden korkmadan, hiçbir engel karşısında yılmadan, bütün dünyada proletarya devriminin utkuya ulaşmasına hız vermek için aynı sınıftan olan erkek kardeşleriyle omuz omuza savaşmalıdırlar. Kendisinin tam özgürlük ve eşitliği kazanmasını isteyen kimsenin fedakârlıkla dolu sosyal devrim savaşı yolundan gitmesi lazımdır. Kapitalin egemen olduğu ülkelerdeki kadınların ilk adımı, emperyalist savaşlara ve faşizme karşı amansızca, yılmadan savaşım vermek, barış için, sosyalizmi kuran

Sovyet devletinin dokunulmazlığı için savaşmak olmalıdır. Bu adım, Sovyet düzeninin kurulması ve kadınların özgürlüğe kavuşması için gerekli bir koşul olan üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması adına devlet yönetiminin ele geçirilmesi için proletaryanın ve emekçilerin yaptıkları savaşla ilgilidir.

Sosyalizm kuruculuğunun büyük bir hızla gelişmesiyle birlikte, Lenin'in emekçi kadınlara verdiği ögütlerin gittikçe daha emin bir şekilde yaşamsal bir dava durumuna geldiği ve kadını özgür olarak daha yüksek bir düzeye çıkardığı Sovyetler Birliği sınırları dışında, içinden çıkılmaz dünya ekonomik buhranı, bilgisizlik içinde kıvranan kadınları ruhen ve bedenen yıpratmaktadır.

ABD, Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya ve diğer ülkelerde en gerekli tüketim maddelerinin fiyatları vasıtalı vergiler artırılarak şiddetle yükselmektedir.

İşçi ücretlerinin giderek azaltılması fabrikada çalışan kadınların, zanaatçı kadınların, devlet dairelerinde ve özel kurumlardaki kadın memurların, öğretmenlerin ve diğer mesleklerde çalışan, beden güçleri ve sinir sistemleri şiddetli bir sömürüye uğratılan kadınların yaşam koşulları daha fazla fenalaşıyor. Kurumlardan, yazıhanelerden, yönetim yerlerinden kovulan kadınlardan, işten çıkarılan proleter kadınlardan, serbest meslekli, kamu işleriyle uğraşan kadınlardan, mağazada çalışan kadınlardan, velhasıl ertesi gün nerede yatacaklarını kendileri ve yakınları için bir parça ekmeği çıkarıp çıkaramayacaklarını bilmeyen kadınlardan oluşan «gereksiz» yığın artmaktadır. Analar bebeklerinin ve küçük çocuklarının gözleri önünde nasıl açlık çektiklerini, üşüdüklerini ve zayıflıktan ölüp gittiklerini görmektedirler. Kadınlar daha yaşlı çocukların, açlık içinde, üstleri başları perişan, yalınayak, normal konut koşullarından yoksun olarak, işsizlikle boğuştukları, hiçbir öğrenim görmedikleri, vereme yakalandıkları ve bedenen zayıflayıp öldükleri gerçeği karşısında hiçbir şey yapamamaktadırlar. Kuzey ve Güney Amerikanın tarım ülkelerinde, Avrupa'da ve dünyanın diğer bölümlerinde ağır vergi-

ler ve kira, tekelci örgütler tarafından en gerekli tüketim malları için tayin edilen faizci fiyatlarıyla birlikte, küçük mülk sahibi köylü ve kiracı kadının ailesini işletmelerden kovmaktadır. Amerikalı pamuk, kahve ve şekerpancarı tarlalarında, Doğu Hindistan çay tarlalarında, Japonyanın çeltik tarlalarında ve Doğu Prusya yunkerlerinin cennetinde işçi kadınlar insanlık dışı sömürü ve hayvanca bir yaşayış koşulları altında inlemektedirler. Kapitalizmin çöküş döneminde emekçi kadınların durumu daha çok kötüleşti. Çünkü onlar «sadece kadın»dılar, yani burjuva toplumunun erkek kardeşlerinden daha çok haksız, hukuksuz, eli kolu bağlı, savaş ve dayanma yeteneği olmayan üyeleridirler. Emekçi kadınlar Lenin'in vasiyetlerini tutarak, ancak aynı sınıftan olan erkek kardeşleriyle birlikte sosyalizm için savaştıkları takdirde gerçek bir demokrasi ve kültürün nimetlerinden yararlanabileceklerdir.

★

«Utku kazanan» ve yenilen ülkelerde yüzbinlerce ve milyonlarca kadın, 1914 - 1918 salhanesinde ölen veya ülkelerine dönüp de ölen kocaları, çocukları, baba ve kardeşleri için gözyaşı döküyorlardı. Emekçi kadın kitleleri, şiddetli bir sömürü altında emeklerini birkaç kuruşa satarak savaş için işleyen kurumlarda yaşam ve sağlığa zararlı işlerde çalıştıklarından tedavi olunmaz hastalıklar getiren yılları acıyla hatırlıyorlar. Körler, sağırlar, elsiz ve ayaksızlar, diğer savaş malûlleri, sefalet çeken yaşlılar, erkekleri savaşta ölen dullar, yetimler ve cılız çocuklar -«savaşın çocukları»- kitlesi, tüm bunlardan oluşan ordular, «savaşın çelik kazanına sokup çıkarmakla ırkı düzeltme»nin en iyi belgesidir. Vergilerin artması ve bunun sonucunda en gerekli tüketim maddeleri fiyatlarının yükselmesi, her gün kadınlara dünya savaşının yuttuğu ve bugün hâlâ savaşla ilgili olarak ödenen borçlar şeklinde yutmakta devam ettiği çok büyük oranlardaki parayı hatırlatıyor. Yine de, savaşın ve savaş sonrası dönemin sert deneyine karşın, bü-

tün burjuva ülkeleri üzerine yeni bir emperyalist savaşın boğucu havası çökmüştür. Savaş açmak ve buna hazırlanmak bugünkü dönemin en belirgin özelliğidir. Savaşın ve buhranın kurbanlarına birkaç kuruş ayıran ve bütçesinde büyük vergilerle emekçilerin soyulmasına neden olan açıklar bulunan devletler havada, suda ve karada kitlesel ölüm ve yıkım yaratan silahlar yapmak için yüzmilyonlarca hattâ milyarlarca para harcıyorlar. Birçok kapitalist ülkelerdeki zengin ve yönetici sınıflar kanlı savaşlarla sınırlarını genişletmeği, kendi mallarını sürebilmek, hammadde sağlamak, zavallı kabile ve halkları vicdansızca ve amansızca soymak amacıyla yeni pazarlar ele geçirmeyi düşünüyorlar.

Güney Amerika'da devletler arasında iğrenç savaşlar yapılmaktadır. Bu savaşlarda Amerikalı ve İngiltereli kapitalistlerden oluşan gruplar yerli halkı kimin daha çok insafsızca soymak hakkına sahip olması için savaşım veriyorlar. Egemenlik ve altın için Avrupa emperyalistlerinin aç gözlülüğü İran, Arabistan ve diğer ülkelerde o kadar çok patlayıcı madde biriktirmiştir ki, herhangi bir «rastlantı» burada bir patlamaya yolaçar. Barış zamanı koşullarında Japonya Çin'e saldırdı ve ülkenin hayat merkezlerinden biri olan ve Yantszı ırmağı ağzında bulunan dünya çapında tanınmış liman bölgesi Şanghay'a yerleşti. Mançurya halkı Japon çizmeleri altında inlemektedir. Buradan onlar artık Güney Çin'e gitmekte, Büyük Çin Seddi'ni aşarak Beypin'e dayanmaktadırlar, Batıda ise artık İç Moğolistan'a girmiş bulunuyorlar.

Geçtikleri yerlerde, erkek - kadın cesetlerinden oluşan tepeler ve tütmekte olan ev, fabrika ve okul yıkıntıları bırakıyorlar. Birleşmiş Milletler komedi çeviren büyük kapitalist devletlerin Çin'in dokunulmazlığını korumak akıllarından bile geçmiyor. Bizzat onlar bu büyük ülkeyi soymak için zırhlı ellerini uzatıyorlar. İngilterenin, Fransa ve İtalya'nın Japon emperyalizminin gizli ve hattâ açık müttefikleri olduğunu damlardaki kuşlar bile cıvıldıyor. Kuşkusuz ki, bu durum Japonların elinden Çin'e ait en yağlı yağmayı

koparmaya çalışmalarına engel olmayacaktır. Aynı zamanda bu, karşılıklı dostluk ilişkilerinden sözettikleri halde ayrı ayrı ve küçük emperyalist devletlerle anlaşarak birbirlerine karşı silahlanmalarına engel olmamaktadır. Bu ortam üzerinde artan savaş tehlikesi, ABD'nin Pasifik Okyanusunda ve Okyanus sahillerinde kendi egemenliğini koruyacağını bildirmesiyle ve şimdilik topların ağzını ve bombardıman uçağı filolarını Japon ve İngiliz rakiplerine karşı çevirmesiyle azalmış olmuyor.

Uzak Doğu'da cadıların yaptıkları delice şabaş[1] sözümona büyük kapitalist devletlerin Çin'i sömürge durumuna çevirmek ve ondan sınırsız vergiler almak çabaları sonucunda doğmuştur. Bu kapitalist devletler başka bir amaç daha gütmektedirler. Onlar sosyalizmin kurulmakta olduğu ülkeye saldırabilmek için Doğu Asya'da dayanak noktaları oluşturmaya çalışıyorlar. Doğuda yapılan bu ani saldırı, batıda sözümona uygar Avrupanın «Asya bolşevizminin yıkıcı kültürüne» karşı haçlı seferi örgütlemesiyle tamamlanmalıdır. Japon emperyalistleri kutsal nimetlerini, yani küçük bir azınlığın büyük bir çoğunluğu sömürmesi sonucunda doldurulan çelik para kasalarını koruyan batı kapitalistlerinin bir öncüsü olarak savaşa atılıyorlar.

Sovyetler Birliği gerçekten barıştan yanadır. Barıştan yana olduğunu yalnız resmi açıklamalarla değil, emperyalist ülkelerin onu savaşa sürüklemek için yaptıkları iğrenç tahrikleri sarsılmaz bir sabırla karşılamasıyla da göstermektedir. SSCB'nin politikası tüm maddi araçlardan ve insan gücünden yararlanarak sosyalizmi kurmak kararıyla yönlendirilir. Proletaryanın ve köylülerin devleti silahlanıyorsa ve silahlanmak zorunluğunda ise, bunu sadece sosyalizmi kurmak için gerekli olan barış ve huzuru sağlamak için yapmaktadır. Ölüm derecesinde hasta olan kapitalist topluluğun sözümona ulu önderleri bu topluluğun kurtuluşunu sadece topraklarını genişletmekte buluyorlar.

[1] Orta yüzyıllarda dini bir inanışa göre cadıların yabanice azarak geceleri yaptıkları toplantı.

Fakat proletarya diktatörlüğünün devleti kapitalin sömürüsü egemenliğinden dünyanın altıda birini kurtardı. Bilim ve teknik SSCB'de giderek yeni yeni enerji kaynakları ve çok büyük doğa zenginlikleri keşfetmekte ve Sovyetler Birliği ancak şimdi bunları işletmektedir. Buna, büyük beş yıllık plânı yerine getiren ve 160 milyonluk halkın mal gereksinimlerini sağlayan insan gücünü de eklemek gerekir. Doymak bilmez egemenlik ve altın hırsının arzuladığı yağma işte budur.

Fakat burjuva ülkelerini Sovyetler Birliği'ne saldırıya yönelten şey yalnız kâr etmek hırsı değildir. SSCB'nin tarihi amacı ve özelliği emperyalistlerin büyük bir çabayla ona karşı silahlanmalarına neden oluyor. Sosyalizmi kuran devlet proletarya devriminin yavrusudur. Sovyetler Birliği emekçilerin zor kullanarak devrim yoluyla kapitalizmi yıkabilecek ve sosyalizmi kurabilecek kadar güçlü olduklarına ilişkin tarihi bir kanıttır. Kapitalizmin buhranı döneminde Sovyetler Birliği'nin yaratma gücü sosyalizmin kapitalizmden üstün olduğuna açık bir kanıttır. Sosyalist bir devletin varlığı ve onun giriştiği büyük kuruculuk, burjuva dünyasında sömürülen ve köle durumuna sokulanlara devrimci yolla devlet yönetimini ele geçirmek, kökten yoketmek ve sosyalizmi kurmak çağrısıdır. Bu çağrı yankısız kalamaz. Şu halde Sovyetler Birliği, burjuva ülkelerindeki egemen sınıflara kapitalizmin kaçınılmaz bir biçimde sona yaklaştığını hatırlatmaktadır.

SSCB'ne karşı savaş hazırlığında bulunanlar yeni korkunç bir dünya savaşı çıkarabilirler. Bunun gerçek bir felâket doğuracağı düşüncesi bu beyleri kötü düşüncelerinden vazgeçirmiyor. Yeni bir dünya mezbahası açarak 1917'de Kızıl Oktobr tarafından uğratıldıkları büyük yenilginin öcünü almak istiyorlar. Onlar için şimdi sorun ölüm ve dirim kavgasıdır. Onlar için sorun, sosyalizmle kapitalizm arasında, bir avuç zenginin milyonlarca yoksulu sömürmek ve köleleştirmek yeltenişi ile bu milyonlarca yoksulun kölelikten ve sömürüden devrimci kurtuluş çabası arasındaki çözümleyici savaşımdır. Kapitalistlerin planlarına

göre kapitalist ülkelerdeki proleterlerin büyük bir dünya savaşı içerisinde birbirlerini öldürmeleri ve böylelikle proletaryanın kapitalizme karşı ayaklanıp onu cehennemin dibine yollamak amacından vazgeçmesi ve gücünü kaybetmesi gerekir.

Üzüntüyle karşılanacak durum şudur ki, henüz geniş emekçi kadın kitleleri bu sorunların kendilerini ilgilendirmediğini düşünüyorlar ve bu yüzdende özel yaşantılarından ona göre sonuçlar çıkarmıyorlar, çünkü hâlâ paslanmış esnaf ahlâkının etkisi altındadırlar. Bu ahlâka göre ise yukarda sözedilen sorunlar «yüksek politik» sorunlardır ve kadının bunlarla hiçbir ilgisi yoktur. Kadınlar bu sorunlarla ilgilenmeyi reddetmekle kendi günlük çıkarlarına karşı olduğu gibi, kadının sosyalizm aracılığıyla tam bir özgürlüğe kavuşması amacına karşı da büyük, düzeltilmez bir suç işlemiş oluyorlar. Barış savaşı ve Sovyetler Birliği'nin dokunulmazlığı emekçi kadınların en önemli davasıdır, Kadınlar tüm güçleriyle Lenin'in çifte sömürüden kurtulma hakkındaki vasiyetini yerine getirmek için çalışmalıdırlar. Hiçbir emperyalist savaşın, hiçbir dünya salhanesinin proletaryanın bilincini körletmemesi ve gücünü zayıflatamaması için emekçi kadının savaşması gerekir. Kadınlar kapitalizmle savaşım vererek kendi yaşamsal ve kültürel gereksinimlerini savunmalı ve kapitalizmin yerine sosyalizmin geçmesi için savaşmalıdırlar.

Çıkarların ortaklığı, cinsiyet ve ırk farkı gözetilmeksizin denizler ve dağlar aşarak, sınırlardaki alacalı direkleri atlayarak bütün dünya emekçilerini birbirine bağlıyor. Burjuva toplumunda mülksüzler ve az mülklüler arasındaki dayanışma onları birbirleriyle ve sosyalizmin kurulmakta olduğu ülkedeki erkek ve kız kardeşleriyle ayrılmaz bir şekilde bağlayabilecek olan uluslararası savaşçı bir birlik durumuna getirmelidir. Sovyetler Birliği'nin emperyalistlerin silahlı güçleri tarafından yenilgiye uğratılması, eşi olmayan kuruculuğunun ortadan kaldırılması bütün dünya proleterleri ve emekçileri için tarihi önem taşıyan bir yenilgi olacaktır. Böyle bir felaket egemen sınıfların

kendi kuvvet ve güçlerine olan inançlarını daha uzun yıllar için güçlendirebilir ve emekçileri insafsızca sömürmeleri, köle durumuna çevirmeleri için ellerine yeni araçlar verebilir. Böyle bir felaket baskı altındaki kitlelerin ağır ve kötü sonlardan kurtulmaları, zincirlerini kırmaları ve faizci, sömürüden kurtulmaları, için yaptıkları savaşta savaşım kararlılıklarını ve güçlerini yıkabilir. Böyle bir durum kapitalist ülkelerdeki emekçi kadınların kötü durumlarını dayanılmaz derecede artırabilir. Kadının insan toplumunun eşit haklı bir üyesi olarak tanınması gibi tarihin gündemine konulan bir sorunu uzun bir zaman için geri plana atabilir.

★

Bilinçlilik ve uluslararası dayanışmanın aktif bir şekilde belirmesi Sovyetler Birliğinde onurlu sosyalizm kurucularının meziyetlerinden biridir. Onlar barışı ve ülkelerinin dokunulmazlığını koruduklarını biliyorlar. Yalnız proletarya devriminin kanla yoğrulmuş kutsal toprağını değil, daha fazla bütün dünyadaki emekçilerin ve proleterlerin dayanağını koruyorlar. Günlük ve resmi oturumlarda toplantı ve gösterilerde Sovyetler Birliği'ndeki kadınlar (ki bunlar yabancı ülkelerdeki esir kız kardeşlerinin öncü müfrezeleridir) Lenin'in kutsal vasiyetlerini tutacaklarına yemin ediyorlar. Sonsuz bir heyecanla sosyalizmi kuruyorlar. Erkekler gibi eğitim gören kadınların sayısı artık çoğalmaktadır. Sovyetler Birliği'nde kadınların Sovyet devletini emperyalistlerin saldırılarına karşı korumada gösterdikleri cesaret ve fedakârlık erkeklerinkinden daha az değildir. «Köle olmaktansa ölmek daha iyi» diyorlar. Kapitalist ülkelerdeki emekçi kadınların kölelik durumları, özgür insanların yurdunun dokunulmazlığını ve aynı zamanda kız kardeşlerinin çıkarlarını sağlamakta kararlılıklarını güçlendiriyor.

Ne güzel bir manzara, ne kadar tipik bir örnek; sada-

kata karşı sadakat! Kapitalist ülkelerdeki emekçi kadınların Sovyetler Birliği'ndeki kız kardeşlerinin enternasyonalist düşüncelerinin gücü, duygu ve hareket biçimleri bakımından onlara layık olmaları bir onur ve kahramanlık sorunudur. Aynı sınıftan olan erkek kardeşleriyle sağlam bir birlik kurarak emperyalistlerin silahlarını yoketmelidirler. Çünkü emperyalistler bu silahlarla, Lenin'in kadınların özgürlüğü ve eşitliği hakkındaki vasiyetini önemsiz, ölü bir formül değil sosyal düzenin esası, kadını da, erkeği de insanlığın daha yüksek bir düzeyine çıkaran, aşkta ve ortak çalışmada onları daha yüksek ve mutluluk dolu bir birliğe götüren bir ilke durumuna girdiği ülkenin bütün sınırlarını tehdit etmektedirler. Çok gelişmiş kapitalist ülkelerdeki kadınlar, Sovyet yönetimiyle kadının özgürlüğe kavuşması arasındaki bağları anlamak bakımından, Çin'de, Japonların soyguncu hareketlerine karşı olduğu gibi, feodal çiftlik sahiblerinin sömürmek arzusuyla yanan Nankin hükümetinin kişiliğinde genç burjuvazinin emekçileri soymasına karşı kızıl partizanlarla birlikte savaşan kadın proleterlerden, küçük köylü ve zanaatçı kadınlardan, kız öğrenci ve öğretmenlerden geri kalmamalıdırlar. Fedakârlığa hazır olmak ve ölümden korkmamak bakımından tarihte en tanınmış kahramanlardan geri kalmayan bu kadınların üzerinde orak çekiçli ve Sovyet yıldızı bulunan bayraklar dalgalanmaktadır. Onlar Lenin'in kadınlara ilettiği vasiyetlerinden ve onun devrimciliğinin simgesi olan Sovyetler Birliği'nden esinlenmekte dirler.

Bütün emekçi kadınların tek bir insan gibi emperyalistler tarafından hazırlanan felâketlere, yani gittikçe tehlikeli olan savaşa karşı yılmaz savaşçılar olmaları gerekir. Kadınlar, artık Doğu Asya'da, Güney Amerika'da, İngilizlerin sömürgesi Hindistan'da, Hollandanın sömürgesi Endonezya'da başlayan, Fransızların sömürgesi Çin Hindi'nde, İtalyaların, İspanyolların, Fransızların Afrika'da yaptıkları, Irak, Suriye, Arabistan, Afrika vb. de yürütülen emperyalist savaşların asıl amaç ve gayelerini bir sa-

niye bile unutmamalıdırlar. Bu savaşlar kapitalizmin yıkılmasına işarettir ve kapitalizm bu savaşlar sayesinde yıkılışını geciktirmek istemektedir. Kahrolası kapitalizm sistemini temsil eden egemen tekelci grupların bütün umutları, arzu ve emelleri budur. Emperyalistlerin aralarında çıkar çelişkileri parçalayıcı anlaşmazlık olmasına karşın, Sovyetler Birliği'ni silahlı bir güçle yıkmak amacı onları birleştiriyor. Bütün ülkelerdeki emperyalistler rüyâlarında bile bunun için emel besliyorlar. Yükselmekte olan yeni Alman emperyalizmi de güçlü düşmanlarına yalvararak onlardan yeniden silahlanmasına izin istiyor. Yani bolşevizmi yoketmekte «öncül bir savaşçı» olmakla onlara yardım edeceğini söyleyerek öldürmek ve yabancı toprakları zaptetmek hakkını almak istiyor. Buna karşın, iki yüzlülük göstererek uygarlığı ve kültürü korumaya çalıştığını iddia ediyor.

Günlük uğraş ve eziyetlerin altında inleyen ve insanı haklarını kazanmak, özgürlüğe kavuşmak isteyen milyonlarca emekçi kadının emperyalist tehlikeye karşı savaşabilmeleri için birleşmeleri gerektir. Şimdiye dek aralarında ayrılık doğuran şeyleri çeşitli siyasi partilere, meslek birliklerine veya başka örgütlere üye olduklarını, bu veya şu mesleğin çıkarı sorununu, ulusal ve dini ayrılıkları unutarak bu büyük tehlikeye karşı sarsılmaz birleşik bir savaş cephesi kurulmalıdır. Parti dışı örgütlerde birleşen kardeşleri gibi, kadınların da emperyalist savaşlarına karsı ortak bir savaş yürütmeleri Sovyetler Birliği'ni korumak için bu örgütlere girmeleri gerekir. Kuşku ve ikircilik tehlikesi belirir belirmez kadınların ilk sıralara geçmeleri gerekir. Amsterdam Uluslararası Savaş Aleyhtarı Kongresi emperyalist savaşlara karşı Parti dışı savaşların mümkün olduğunu ve bunun büyük bir önem taşıdığını göstermektedir. Örneğin kapitalin esirlerine her bir felâket durumunda (ki bunlar oldukça çoktur) yardım etmek gibi bir parti dışı örgütü olabilir. Uluslararası İşçilere Yardım Örgütü felâketlerin en büyüğü olan emperyalist savaşın kölelerini savunma girişiminde bulundu. Amsterdam kongresi

tamamen Parti dışı bir kongre olarak emperyalist savaşlara ve büyük kârlar yığmak amacı güden, milyonlarca insanın kanı pahasına çürümekte olan kapitalizmi gençleştirmeyi uman ve bu yüzden de böyle savaşları körükleyen kapitalist gruplara karşı savaşan birleşik cephenin belirtisiydi.

Uluslararası İşçilere Yardım Örgütü tarafından yapılan savaş aleyhtarı kongre kapitalin egemen olduğu ülkelerde şimdiye değin birbirlerine karşı amansızca savaşan çeşitli parti ve örgüt, taraftar ve temsilcilerini, çeşitli görüş sahibi insanları birleştirdi. Aralarında karşıtlıklar bulunmasına karşın, tehlikeli ortak düşmana karşı savaşmanın gerekliliği düşüncesi kongrenin gidişatını yönlendiriyordu. Kongre emperyalist savaşlara ve Çin'i sömürgeleştirmeye karşı, Sovyetler Birliği'ni savunmak için savaşmak havası içinde geçti.

Böylece emekçi kadın ve erkeklerin kurduğu parti dışı savaşçı birlik çevresine samimi burjuva barış taraftarlarını ve özellikle barış ve özgürlük için savaşan uluslararası kadınlar örgütü temsilcilerini topladı. Parti dışı hareket komitesi savaş aleyhtarı kongrenin işlerini yürütüyor. Savaşçı proletarya örgütünün (UDYÖ)[1] parti dışı örgütüyle işbirliği yapması komite için çok önemlidir. Çünkü proletarya kitlelerine ölüm getiren emperyalist savaşlara karşı savaşımı destekliyor. Komite bu arada Montevideo ve Şanghay'da savaş aleyhtarı kongreler yapmak kararını verdi.

Emperyalist savaşlara karşı parti dışı hareket için savaş ve zafer kazanmakta zorunlu bir koşul olarak, emekçi kadınların katılması gerekmektedir. Emperyalizme karşı yapılan savaşa belirli bir fayda sağlayamayacak bir emekçi kadın olmaz. Çoğu kez bizzat kadınlar ancak yürüttükleri çalışma ve büyük amaç uğrunda yaptıkları savaşta beliren güç ve yeteneklerinin farkında değillerdir. Günlük çalışmalarda yapılan küçük işleri belirtmek istiyoruz. Bu

[1] Uluslararası Devrime Yardım Örgütü.

işler kitlelerin kudretli hareketleri için sağlam bir esas görevini görür. Bu «küçük» işler genel davaya, geniş halk kitleleri arasında bildiri ve emperyalizm aleyhtarı her çeşit yazılı materyal dağıtıcıları, bu davayı sürdürmek için para toplayıcılar vb. olarak yeni yeni erkek ve kadın savaşçılar getiriyor. Emekçi kadınlardan oluşan kitlelerin bu emperyalizm aleyhtarı işlerde deneyli, çelik gibi sertleşmiş savaşçılar, emperyalist savaşa ve onun suçlusu kapitalizme karşı yapılan savaşta yönetmenlik rolünü oynayacak olan kadınlar yetişiyor. Ailesi dışında düşüncesini söylemeye veya her hangi bir öneride bulunmaya cesaret edemeyen kadın kendi gücünün sınırlarını bilemez. Kadın kendi güçlerini yalnız iş ve savaş sırasında görebilir. Kuşkusuz ki bu, daha küçük işlerden giderek daha büyük ve sorumlu işlere geçmek suretiyle olur.

Açıktan açığa bütün ülkelerde sömürülen ve köle durumuna sokulmuş olanların uluslararası dayanışması ve kendi ülkelerindeki azılı düşmanlarla çetin bir savaşa girişen adları bilinmeyen kadınların bu işbirliği sayesinde geniş kadın kitleleri birleşmektedir. Emekçi kadın kitlelerinin katılması olmadan kapitalist ülkelerdeki hükümetlere ve parlamentoya, kapitalizmin temsilcileri olan düşmanlara karşı çetin bir savaş yürütme kararını gösteren hiçbir toplantı ve miting olamaz. Bu karar, kadınların emperyalist savaşa karşı yapılan sıradan gösterilerden ve SSCB'ni korumaktan devrimci hareketlere geçmeye zorunlu kılıyor. Bu devrimci hareketler kadınlardan fazla kurbanlar isteyecek, bu ise hiçbir kadını korkutmamalıdır.

Bütün ülkelerdeki emperyalistler emekçi kadınları savaşın getirdiği cinayetlerin kör ve pasif tanıkları değil de, aktif olarak savaşa katılan insanlar durumuna getirmeye çaba gösteriyorlar. Bu durum, II. Enternasyonalden kalma, yakın zamana dek reformist Fransız sosyal - demokrasisinin en tanınmışlarından biri olan Pol Bonko'nun seferberlik yasasından açık olarak görülmektedir.

Bütün ülkelerdeki proleter emekçi kadınlar, bu yasa olmadan da, savaş zamanında açlık, soğuk yüzünden ve

her türlü destekten yoksun olarak askeri fabrikalara gidip ağır koşullar içinde çalışmaya zorunlu olduklarını unutmayacaklardır. Şimdi de gereksinimler, kapitalin kölelerini ekmek parası için askeri kurumlarda çalışmaya zorunlu kılmıyor mu? Kadınlar Japon emperyalistlerine ve tüm kapitalist ülkelerdeki taraftarlarına silah üretilmesine yardım ediyorlar.

Proleter emekçi kadınların zorunlu olarak emperyalist savaşa ne şekilde olursa olsun çağrılmalarına, SSCB'ne uluslararası çapta saldırı hazırlığına, yeni bir dünya yangınının tutuşturulmasına karşı büyük bir güçle, her ne pahasına olursa olsun, hiçbir tehlike karşısında yılmadan savaşmaları gerekir. Aynı zamanda kadınların emperyalistlerin suç işlemelerine yardım amacıyla, hiçbir elin kalkmaması, hiçbir beynin işlememesi için savaşmaları gerektir. İşçi kadınların bugün emperyalist soygunculuğuna ve katliamlarına yardım ederek kazandıkları bir parça ekmek için, yarın yaşam ve iş koşullarının kötüleşeceği ve özellikle sosyalizm yoluyla özgürlüğe kavuşmaktan vazgeçmiş olacaklarını unutmamaları gerekir. Bütün meslekler den erkek ve kız kardeşleri tarafından gösterilen geniş, fedakârca yardım, emperyalistlerin silahlarını yoketmeleri için yaptıkları savaşta durumlarını hafifletecektir.

Sefalet çekmelerine karşın, vurgunculuk yapan ve savaştan zenginlikler yığanların yemek masalarından fırlattıkları ekmek kırıntılarını reddedeceklerdir. Çünkü bu kırıntılar kardeşlerinin kanıyla yoğrulmuştur, kan kokmaktadır.

Bütün ülkelerdeki emperyalistlerin savaşa karşı yapılan ayaklanmayı bastırmak için kurşunlarını esirgemeyecekleri ve açlığa aldırmayacakları açıktır. Emperyalist savaşlara karşı savaşan, yürekleri savaş kararlılığı ile dolu kadınların bundan korkmamaları gerekir. Sokak gösterilerine ve kitlesel grevlere katılmaları gerektir. Çünkü bu gösteri ve grevler bir sınıfın diğer sınıfa karşı sömürülenlerin ve köleleştirilenlerin sömürenlere ve baskı altında tutanlara karşı yapacakları silahlı bir savaşa çevrilecek-

tir. Çünkü sorun büyük, kutsal bir amaç için savaşmaktan kaynaklanıyor. Emekçi kadın ve erkeklerin emperyalist savaşlara karşı yaptıkları ortak savaş, milyonlarca haksız, hukuksuz ve baskı altında tutulan insanın kendi vatanlarında devlet yönetimini ellerine geçirmek, kapitalizmi yıkmak ve sosyalizmi kurmak için yaptıkları savaşta atılan ilk ve kararlı bir adımdır.

Deney kazanmak, bilinçliliği yükselmek ve iradeleri sağlamlaştırmak bakımından basamak basamak yükselerek emekçi kadın kitleleri Lenin'in dehası tarafından yönetilerek ve ondan esinlenerek ilerliyorlar.

Sayısız kadın kitlelerinin daha sonraki ilerleyişi bu gelişme süreciyle sıkı sıkıya bağlıdır. Onlar artık Partisiz, politik bakımdan bağımsız olarak kalmıyorlar. Politik Partinin emekçilerin gücünü artırmaktaki önemini kavrıyor, ekmek, özgürlük ve kültür savaşında sömürülenleri, baskı altında tutulanları yönetmek yeteneğini taşıyan biricik bir Parti olan Komünist Partisinin sıralarına giriyorlar.

Emperyalist savaşlara karşı, bütün dünyada kapitalizme karşı ve sosyalizm için yapılan savaşlar, emperyalist savaşların bütün açık ve gizli taraftarlarına ve yardımcılarına, bu savaşları doğuran burjuva düzenine karşı yapılan çetin savaşlara sıkısıkıya bağlıdır. İşte bunun için, övgü düzülen burjuva demokrasisinin başkanlığı altında sömürülen ve esir kitlelerin hafif, reformist bir sıçrayışla kapitalizmden sosyalizme geçeceğini söyleyen yalancı öğreti ve reformizm taraftarlarıyla çetin bir savaş yapmak gerekir. Bu sahte «teorilerin» iç yüzünü açıklamak gerekir. Bunun için de insanlara kapitalizm esaretinin ancak devrimle yıkılacağı bilincini aşılamak gerekir. Reformist emeller ve hayaller, kurtuluşunu sadece amansızca savaşım vermek suretilye kazanacak olanların savaşmak azmini ve kararını kırar - yıkar. Kitleleri dikenli, fakat amaca giden biricik yoldan (devrimci savaş yolundan) ayırıp çıkmaz sokağa sokabilir.

Şu sırada emperyalist savaşları kışkırtan, sınıf kavgasında kapitalin öncül savaşçısı ve savunucusu rolünü oy-

nayan kahpe, kanlı faşizme karşı savaşmak için bütün güçleri harekete geçirmek ve en büyük fedakârlıklar yapmaya hazırlanmak gerekir.

Faşizm, sömürülen kitlelerin her türlü, sınıf bilinciyle yüklü özgürlük çalışmalarını ve yaşam biçimini yayanları bedenen yoketmek istiyor. Mademki özgürlük ve eşitlik için savaşan kadınların yeri reformizmin boğucu havasıyla dolu konuk salonlarında değildir, kuşkusuz ki, bu yer sadece çocuk doğurma makinası rolünü oynayacağı, efendisi olan erkeğin haksız hukuksuz bir kölesi olacağı faşist «üçüncü imparatorluk»ta da değildir. Emekçi kadınların tek bir vücut halinde birleşerek, özgürlük getiren sosyalizmin bu özellikle tehlikeli ve insafsız düşmanını da yenmeleri için bütün güçleriyle çalışmaları gerekir.

★

Halklararası komünist kadınlar günü, emekçi kadınların günlük çıkarlarını sosyalizm yoluyla özgürlüklerini kazanma savaşında devrimci güçlerini birleştirmek için önemli bir faktördür. 1910 yılında Kopenhag'da II. Enternasyonalin uluslararası sosyalist kadınlar konferansında her yıl uluslararası proleter kadınlar günü kutlanma kararı alınmıştı. Bu karar, Çarlık Rusya'da 1905 devrim hareketinin ve özellikle Moskova'da barikat savaşlarının ve kitlesel grev hareketlerinin kendiliğinden gelir bir biçimde beliren gücünün etkisi altında alınmıştı. Kadınlar günü, proleterlerin burjuva düzenine ve onun temeli olan kapitalizme karşı, sosyalizm uğrunda yaptıkları sınıf savaşımının gerektirdiği günlük gereksinimler temel tutularak örgütlendirilmelidir. Uluslararası kadınlar gününün gösterileri, bu günün kurucularının düşüncesince, sınıf savaşımında gittikçe güçlenen emperyalizm baskısına karşı olduğu gibi, revizyonist ve reformist akımların gittikçe daha küstahçasına işçi hareketine girmesine ve oportünist yönetmenlerin idareleri altında bulundurdukları partilerin ve örgütlerin savaş azimleri ve bilinçleri üzerine yıkıcı

etkiler yapmasına karşı da devrimci kitleleri seferber etmelidir. Uluslararası kadınlar gününün gösterileri kitlesel grevler ve çeşitli kitlesel harekâtlar zincirinde yeni demir bir halka oluşturmalıdır. Bu grev ve harekâtların ise kapitalizmi yıkmak ve sosyalizmi kurmak için emperyalizme karşı yapılan devrimci savaşlarla sonuçlanmaları gerekir.

Ulusluslarası kadınlar günü devrimci niteliğine sadık kalınarak 8 Mart 1917'de Petrograd'da «Ekmek, barış ve özgürlük!» belgisi altında sokak savaşlarına çevrildi. İşyerlerinde, işçi mahallelerinde ve askeri kışlalarda bolşevikçe yürütülen kararlı hazırlık işleri sonucunda kitleler çarlığın silahlı kuvvetlerine karşı savaşta utkan oldular. Böylece uluslararası kadınlar günü Rusya'da burjuva demokratik devriminin başlangıcını oluşturdu. Öyle ki bu devrim, karşılaştırma kabul etmez derecede daha büyük amaçları olan ve dünya çapında ve tarihi önemi çok daha büyük olan Oktobr Devrimi halini aldı. Aynı zamanda II. Enternasyonal parti ve örgütlerinin uluslararası kadın günleri kabaca sahtekârlıktan başka birşey değildir. Bunun amacı saf emekçi kitleleri aldatmaktır.

1914 yılı Ağustos'unda ve emperyalist savaş sırasında uluslararası proleter dayanışmasının ve sosyalizmin bütün ilkelerini utanmadan ayakları altında çiğneyen II. Enternasyonalin yönetmenleri kitleleri uluslararası dayanışmaya çağırmak hakkını, bu onurlu hakkı kaybettiler. Onların iğrenç hayinlikleri çok büyük, affedilmeyecek ve unutulamayacak derecededir. Çünkü reformist yönetmenler, erkekler de kadınlar da, eskiden olduğu gibi kapitalin temsilcileriyle ilkesizce ve işçi aleyhinde politik ve ekonomik işbirliği siyaseti güderek, şimdi de bu hayinliklerine devam ediyorlar. Onlardan bazılarının bakan ve cumhurbaşkanı koltuklarında zevki sefa sürmelerinden kapitalin esirlerinin ve vergi ödeyenlerin egemenliği bir dirhem bile artmamıştır. Aksine olarak, acemi politikacılarda bu koltukların doğurduğu kötü umutlar proletaryayı, yönetimi ele geçirmek için yaptığı devrimci savaşlardan ayırarak güçsüz bırakmakta, elini kolunu bağlamaktadır. Halbuki burjuva

demokrasisi hiçbir zaman her ne pahasına olursa olsun yönetimi gönüllü olarak proletaryaya bırakmak istemeyecektir. Şu kalde emekçi kadınların o büyük acılarının, faşizmin kendilerine getirdiği vahşiliklerin suçlusu daha fazla koalisyon hükümetleridir. Sefalet çeken, saf ve aldatılan kadın ve erkeğin, reformizmin işçi kanıyla boyanmış, solgun, kirli bayrağına sırt çevirmeleri ve Komünist Enternasyonalinin gelecekte utkuya ulaşacağını bildiren kızıl bayrağı çevresinde birleşmeleri gerekir.

Emekçi kadın ordularının emperyalizm aleyhine ve sosyalizm için savaşacaklarına and içmeleri güçlü bir hareket halini almalıdır. Her günlük iş ve savaşım yolu gösteren belgileri hayati bir dava durumuna getirmelidir. Kitlesel ve sınıfsal savaşların hedef ve amaçları tamamen açıktır ve hiçbir kuşkuya yer vermemektedir. Sorun şundan oluşmaktadır: ya dünyayı uçuruma doğru sürükleyen bir ekonomik ve sosyal düzen, yani kapitalizm veya komünizm. Emekçi kadınların özgürlük ve eşitlik haklarını kazanmaları gerektir. Bu ise, kardeşleriyle elele vererek sınıfların ortadan kaldırılması ve sosyalizm yoluyla insanlığın özgürlüğe kavuşması için savaşmakla sıkı sıkıya bağlıdır. Hedefin büyüklüğü bu savaşta hiçbir kararsızlık ve gecikmeye, geçici, küçük faydalar için hiçbir parekende alış verişe yer vermemektedir. Böyle büyük bir hedef uğruna verilen savaşta çok büyük özverinin, öylesine büyük bir değeri olamaz. Bu anın görevleri ve elverişli tarihsel durum çözümleyici bir savaşa başlamayı gerektiriyor. Bu durum emekçi kadın proleter kitlelerine şunları haykırıyor:

Uyanın, harekete geçin, savaşın! Bugünkü büyük tarihi durum sizleri cesaretsiz bulmasın. Dünün bilinmeyen milyonlarca köle kadınları, bugünün savaşçıları meydana çıkın ve ileri yürüyün! Zafere doğru koşun, utkan olun! Lenin'in vasiyetlerini yerine getiren uluslararası toplulukta kendi yerinizi almanız, Lenin'in büyük davası ve öğretisine layık olduğunuzu göstermeniz artık gereklidir.

SORUN YAYINLARI

19

L. B. D. KADINLARINA VASIYETLERI KLARA ZETKİN

LENIN'IN BUTUN DUNY
2 109684 310042

250000 TL
KABALCI